

I. Hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí v roce 2022

Hospodaření územních samosprávných celků v roce 2022 navázalo na pozitivní vývoj minulých let (s výjimkou roku 2020, který byl poznamenán pandemií a na ni navazujícími restriktivními opatřeními vlády proti onemocnění COVID-19) a opětovně **dosáhlo výborných výsledků**. V roce 2022 vykázaly územní samosprávné celky sice nižší kladné saldo rozpočtu než v roce 2021, ale i přesto se jednalo o **druhý nejlepší výsledek hospodaření od roku 2017**. Hospodaření krajů skončilo s přebytkem ve výši 7,7 mld. Kč a hospodaření obcí a dobrovolných svazků obcí (dále jen „obce“) s přebytkem ve výši 25,1 mld. Kč.

Ruská invaze na Ukrajinu, která započala v únoru roku 2022, má negativní dopad na globální ekonomiku, neboť vyvolala energetickou krizi a **významně přispěla k růstu inflace**, která vedla ke zpříšňování měnové politiky centrálních bank. V této souvislosti **došlo k růstu výdajů územních rozpočtů**, především **výdajů na pomoc Ukrajině** a jejímu obyvatelstvu, které jsou však **do značné míry kompenzovány ze státního rozpočtu**, a **provozních výdajů** v důsledku růstu cen. Na druhou stranu je **posilována i příjmová stránka územních rozpočtů** v podobě růstu inkasa daňových příjmů, zejména daně z přidané hodnoty, a to zejména **v důsledku vysoké inflace**.

Celkové příjmy se meziročně **zvýšily o 9,7 %** na 743,5 mld. Kč, kdy většinu meziročního růstu tvořil právě růst daňových příjmů (o 51,4 mld. Kč), který byl podpořen jak ekonomickou situací, tak i vyšším růstem inflace. Ke strmému růstu daňových příjmů přispělo také **navýšení podílu krajů a obcí na celostátním hrubém výnosu daní** dle zákona o rozpočtovém určení daní z roku 2021. Růstu daňových příjmů územních rozpočtů **nezabránilo** ani několik vládních opatření z počátku roku 2021 v podobě **zrušení superhrubé mzdy** a výplaty kompenzačního bonusu podnikatelům.

Na straně **výdajů** došlo meziročně k **růstu o 11,7 %** na 710,7 mld. Kč. Na růstu výdajů se podílely jak běžné výdaje (o 50,3 mld. Kč na 555,7 mld. Kč), tak i kapitálové výdaje (o 24 mld. Kč na 155 mld. Kč). Běžné výdaje tvořily především výdaje na neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím (dále jen „PO“) ve výši 274,4 mld. Kč, které směřovaly především do oblasti školství, a to v důsledku **růstu transferů ze státního rozpočtu určených na přímé náklady na vzdělávání**. Následně výrazný podíl tvořily výdaje na nákup služeb (75,5 mld. Kč) nebo platby a ostatní platby za provedenou práci (50,5 mld. Kč). Většinu kapitálových výdajů představovaly investiční nákupy a související výdaje (122,4 mld. Kč) a investiční transfery PO (17,2 mld. Kč).

I přes meziroční růst kapitálových výdajů **kraje ani obce** opět zcela **nevyužily svůj investiční potenciál**. K **nevyužití investičního potenciálu u obcí přispělo především hospodaření hlavního města Prahy** (dále jen „hl. m. Praha“), bez jehož hospodaření by obce v souhrnu svůj investiční potenciál naplnily a dokonce ho překročily.

Výdaje územních rozpočtů v souvislosti s pomocí **Ukrajiny a jejímu obyvatelstvu** se týkaly především pomoci ukrajinským uprchlíkům na území České republiky, zejména se jednalo o zajištění ubytování a provoz Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině. Významná část těchto výdajů je však **hrazena ze státního rozpočtu**. Nelze však opomíjet roli územních samosprávných celků, kterou sehrály při pomoci ukrajinským uprchlíkům.

Z pohledu **výše dluhu a zůstatků na bankovních účtech** územních rozpočtů došlo v roce 2022 ke **zvýšení jejich rozdílů**, kdy **stavy na bankovních účtech** významně rostly (o 37,7 mld. Kč na 405,2 mld. Kč) a **dluh se zvýšil pouze minimálně** (o 2,4 mld. Kč na 98,4 mld. Kč). Toto hospodaření se jeví v roce 2022 v době vyššího růstu inflace, zejména v případě růstu cen stavebních materiálů a práce, které konečnou cenu investičních projektů navyšují, jako ne zcela efektivní.

K 31. 12. 2022 vykázaly územní rozpočty¹ pohledávky **vůči SberBank CZ, a.s.** v celkové výši **6,5 mld. Kč** v důsledku její likvidace.

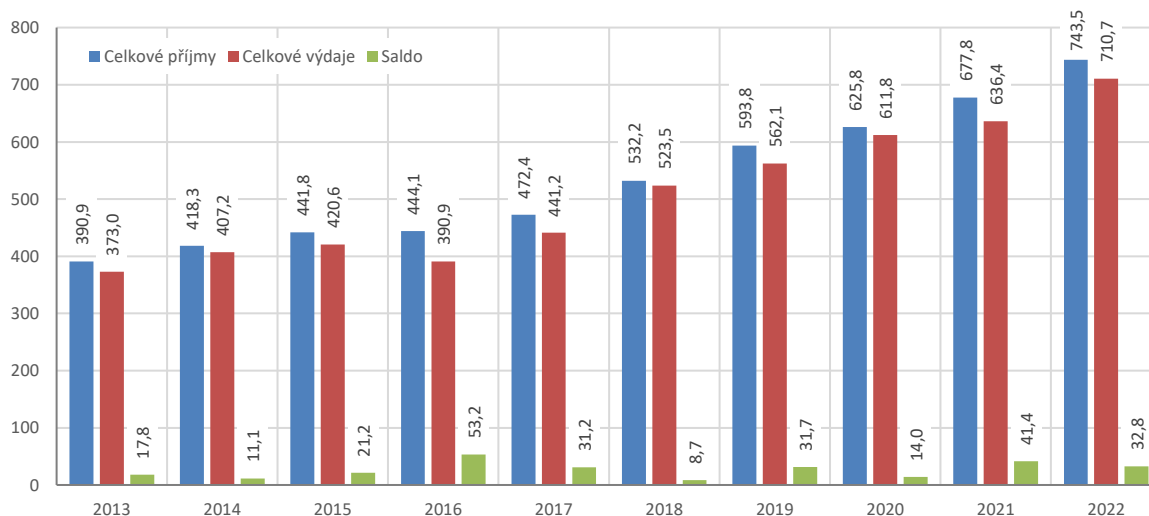
¹ Data získána z Pomocného analytického přehledu, který předávají kraje, obce nad 3000 obyvatel a příspěvkové organizace s hodnotou aktiv vyšší než 100 mil. Kč.

1 Celkové výsledky hospodaření krajů, obcí a dobrovolných svazků obcí v roce 2022

Hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí skončilo v roce 2022 s **přebytkem ve výši 32,8 mld. Kč**, to znamená, že došlo k jeho meziročnímu poklesu o 8,6 mld. Kč, tj. o 20,8 %. Proti roku 2019 došlo ke zvýšení přebytku hospodaření o 1,1 mld. Kč, tj. o 3,4 %. Výsledek hospodaření územních rozpočtů tak dosáhl třetího nejlepšího výsledku od roku 2013 (v roce 2016 byl 53,2 mld. Kč a v roce 2021 činil 41,4 mld. Kč). Vývoj salda hospodaření od roku 2013 je zobrazen v níže přiloženém grafu.

Výše přebytku hospodaření územních rozpočtů je zajímavá i při porovnání s dosaženým výsledkem hospodaření státního rozpočtu, který skončil se schodkem ve výši 360,4 mld. Kč. Z dosažených výsledků hospodaření lze soudit, že zatímco stát hospodařil již třetím rokem s významným schodkem, tak územní rozpočty vykazují s téměř každoroční pravidelností kladné výsledky hospodaření s výrazným přebytkem.

Graf č. 1: Příjmy, výdaje a saldo územních rozpočtů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

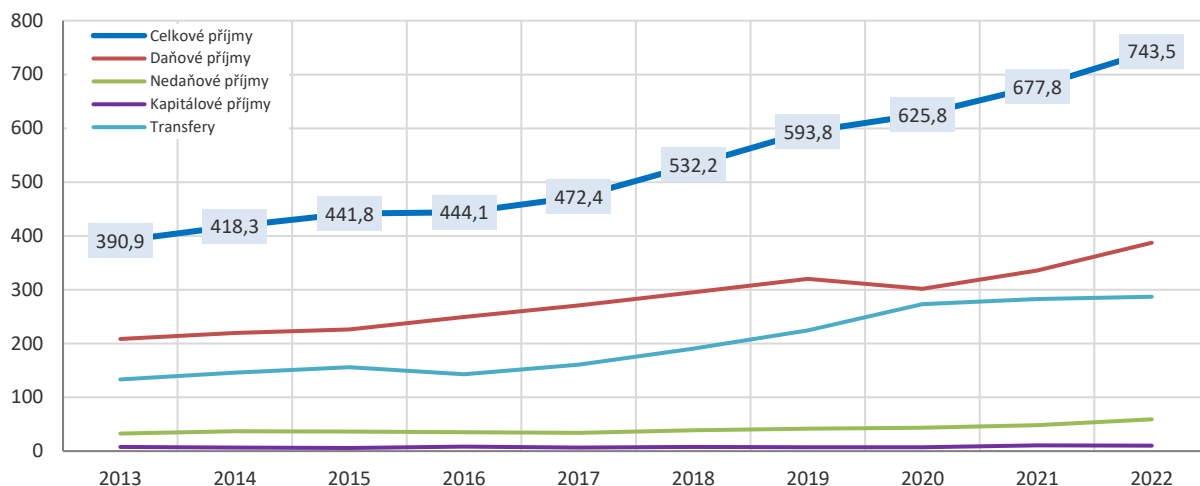

1.1 Příjmy územních rozpočtů v roce 2022

Vývoj celkových konsolidovaných příjmů krajů, obcí a dobrovolných svazků obcí navázal na vývoj předešlých let, kdy v roce 2022 opakovaně došlo k meziročnímu růstu celkových příjmů o 9,7 %, tj. o 65,7 mld. Kč na celkových **743,5 mld. Kč**. Po **očištění celkových příjmů územních rozpočtů o přímé náklady na vzdělávání² a dotace pro soukromé školy** ve výši 182,7 mld. Kč činí celkové příjmy **560,7 mld. Kč**.

² Přímé náklady na vzdělávání představují peněžní prostředky ze státního rozpočtu (z kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), které kraje rozepisují a přímo přidělují příslušným školám a školským zařízením. Jedná se tedy o průtokový neinvestiční transfer a kraj nemůže s těmito peněžními prostředky nijak nakládat. Z tohoto důvodu se celkové příjmy a výdaje krajů a hl. m. Prahy očišťují, aby nedocházelo ke zkreslení jejich hospodaření.

Graf č. 2: Struktura příjmů územních rozpočtů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

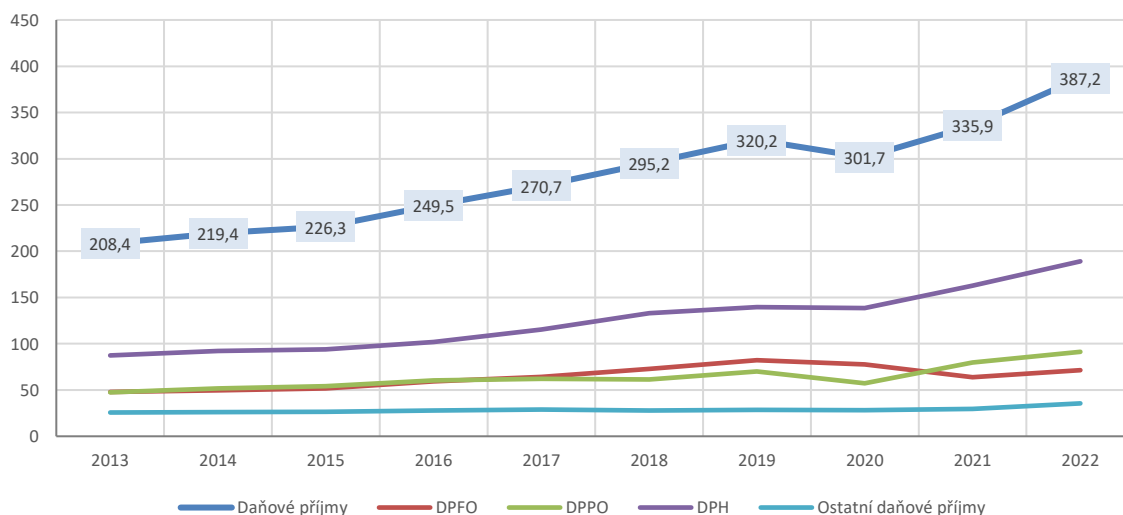

Vlastní příjmy územních rozpočtů (tj. příjmy daňové, nedaňové a kapitálové) v roce 2022 dosáhly **456,6 mld. Kč**, proti předchozímu roku se zvýšily **o 15,6 %, tj. o 61,7 mld. Kč**. Vlastní příjmy tím vykázaly masivní meziroční růst, který navázal na meziroční růsty vykázané od roku 2013 (výjimku tvoří rok 2020, kdy se snížily o 16,7 mld. Kč, tj. o 4,5 %). V porovnání s rokem 2020 se vlastní příjmy zvýšily o 104 mld. Kč a oproti roku 2019 o 87,2 mld. Kč.

Daňové příjmy, které měly v roce 2022 nejvýznamnější podíl na meziročním růstu vlastních příjmů, činily **387,3 mld. Kč**, což bylo meziročně **o 15,3 %, tj. o 51,4 mld. Kč více**. Na **opětovném meziročním růstu daňových příjmů** měla největší podíl **daň z přidané hodnoty** (o 26,4 mld. Kč, respektive o 16,2 % více) a **daň z příjmů právnických osob** (o 11,5 mld. Kč, tj. o 14,4 % více). Strmý růst daňových příjmů územních rozpočtů byl způsoben především navýšením podílu krajů a obcí na celostátním hrubém výnosu daní dle zákona o rozpočtovém určení daní a také vysokou inflací.

Růst daňových příjmů krajů a obcí neohrozila ani vládní opatření platná od začátku roku 2021, která vedla k významnému poklesu inkasa daně z příjmů fyzických osob. Jednalo se především o zrušení institutu superhrubé mzdy vedoucí ke snížení zdanění mezd.

Graf č. 3: Struktura daňových příjmů územních rozpočtů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Nedaňové příjmy v roce 2022 dosáhly **59,1 mld. Kč**, což znamená meziroční zvýšení **o 22,5 %, tedy o 10,9 mld. Kč**. K růstu došlo především u výnosů z finančního majetku (o 6,6 mld. Kč, tj. o 208,8 %) a u příjmů z vlastní činnosti (o 2 mld. Kč, tj. o 16 %).

Kapitálové příjmy vykázaly meziročně pokles o 4,6 %, tj. o 0,5 mld. Kč a činily 10,2 mld. Kč.

Celkový objem přijatých transferů byl ve výši **286,9 mld. Kč**, proti předchozímu roku došlo k růstu o **1,4 %**, tj. o **4 mld. Kč**. Na zvýšení celkových přijatých transferů se podílely pouze neinvestiční transfery, které se meziročně zvýšily o 7,2 mld. Kč, tj. o 2,9 %. Investiční transfery se proti roku 2021 snížily o 3,2 mld. Kč, tj. o 8,6 %, což představuje téměř totožný procentní pokles jako v loňském roce.

Tabulka č. 1: Přehled nejvýznamnějších transferů a půjčených peněžních prostředků³ přijatých územními rozpočty ze státního rozpočtu a z rozpočtu státních fondů v roce 2022 (mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční transfery	Investiční transfery	Půjčené peněžní prostředky
Úřad vlády České republiky	19,3	19,3	0,0	0,0
Ministerstvo obrany	13,6	5,1	8,6	0,0
Ministerstvo financí	5,1	5,1	0,0	0,0
Ministerstvo práce a sociálních věcí	27 962,0	27 456,8	505,2	0,0
Ministerstvo vnitra	792,1	445,9	346,2	0,0
Ministerstvo životního prostředí	3 858,3	892,6	2 965,7	0,0
Ministerstvo pro místní rozvoj	16 833,5	1 971,5	14 862,0	0,0
Ministerstvo průmyslu a obchodu	583,7	97,8	485,9	0,0
Ministerstvo dopravy	3 301,9	3 301,9	0,0	0,0
Ministerstvo zemědělství	2 559,8	747,1	1 812,7	0,0
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	189 628,4	189 313,3	315,1	0,0
Ministerstvo kultury	665,7	556,3	109,4	0,0
Ministerstvo zdravotnictví	432,0	348,8	83,2	0,0
Národní fond	262,0	74,0	188,0	0,0
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	13 223,2	13 223,2	0,0	0,0
VPS - ostatní transfery	4 550,9	4 471,1	79,8	0,0
Státní zemědělský intervenční fond	442,3	70,2	372,1	0,0
Státní fond životního prostředí	3 726,4	212,9	3 450,2	63,3
Státní fond dopravní infrastruktury	9 313,8	2 264,8	7 049,0	0,0
Státní fond podpory investic	356,5	6,4	201,8	148,4
Státní fond kultury	0,5	0,5	0,0	0,0
Státní fond kinematografie	2,7	0,0	2,7	0,0
Technologická agentura České republiky	3,0	3,0	0,0	0,0
Národní sportovní agentura	654,4	0,0	654,4	0,0
Celkem	279 191,25	245 487,64	33 491,90	211,71

Neinvestiční transfery dosáhly **253,3 mld. Kč**, což znamenalo meziroční zvýšení o 2,9 %, respektive o 7,2 mld. Kč. Růst souvisí především s realizací záměrů vlády v oblasti **regionálního školství**. **Transfery poskytnuté z rozpočtu kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** (dále jen „MŠMT“) **dosáhly 189,3 mld. Kč** a **meziročně se zvýšily o 5,8 %**, tedy o 11 mld. Kč. Největší část těchto peněžních prostředků tvořily přímé náklady na vzdělávání, které činily 171,3 mld. Kč (meziroční růst o 6,5 mld. Kč, tj. o 3,9 %). Naopak k nejvýraznějšímu meziročnímu **poklesu** došlo u transferů poskytnutých z rozpočtu **kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí** (dále jen „MPSV“), které **klesly o 2,1 mld. Kč**, tj. o 8,1 %. Dále byl významný meziroční pokles poskytnutých transferů územním rozpočtům zaznamenán u peněžních prostředků z rozpočtu kapitoly Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“), které poklesly o 2,1 mld. Kč, tj. o 85,8 %. K meziročnímu poklesu poskytnutých peněžních prostředků z rozpočtu kapitoly MZ došlo v důsledku odeznění onemocnění COVID-19 a jeho projevů v roce 2022.

Investiční transfery meziročně klesly o 8,6 %, respektive o 3,2 mld. Kč a dosáhly **33,7 mld. Kč**. Obecně lze konstatovat, že výše přijatých **investičních transferů ze státního rozpočtu je jedním z faktorů, který ovlivňuje výši kapitálových výdajů** územních rozpočtů. V roce 2022 však došlo k opaku, kdy s meziročním poklesem přijatých investičních transferů došlo k meziročnímu růstu kapitálových výdajů územních rozpočtů.

Nejvýraznější pokles byl zaznamenán u transferů poskytnutých z rozpočtu kapitoly Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“). K výraznému meziročnímu poklesu došlo také u investičních transferů

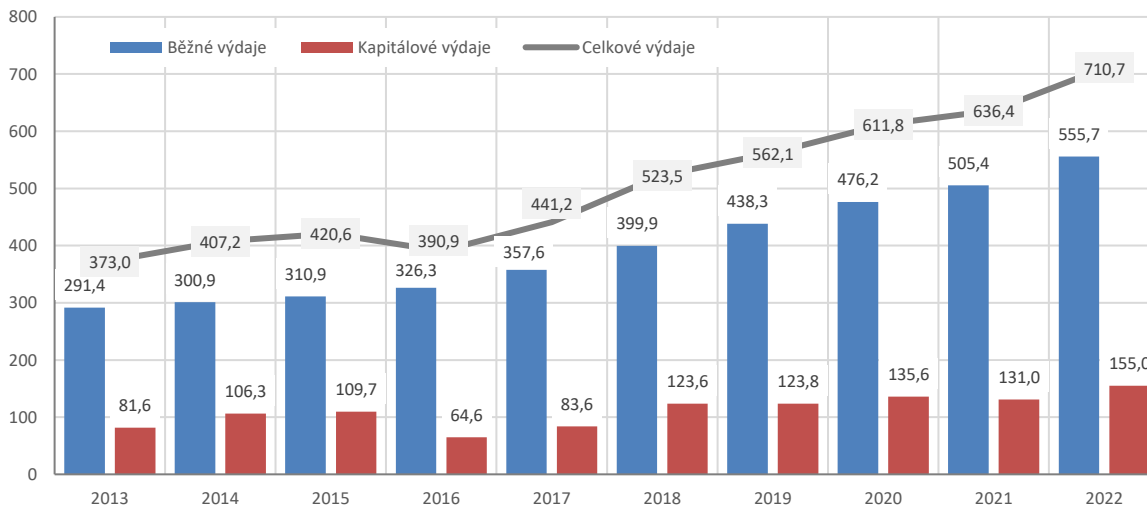
³ Návratné finanční výpomoci, zápůjčky a úvěry.

poskytovaných z rozpočtu kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“), které se snížily o 2 mld. Kč, tj. o 12,1 %, a investičních transferů poskytovaných z rozpočtu kapitoly Všeobecná pokladní správa (dále jen „VPS“), u kterých došlo k poklesu o 98,8 %, tj. o 1,2 mld. Kč.

1.2 Výdaje územních rozpočtů v roce 2022

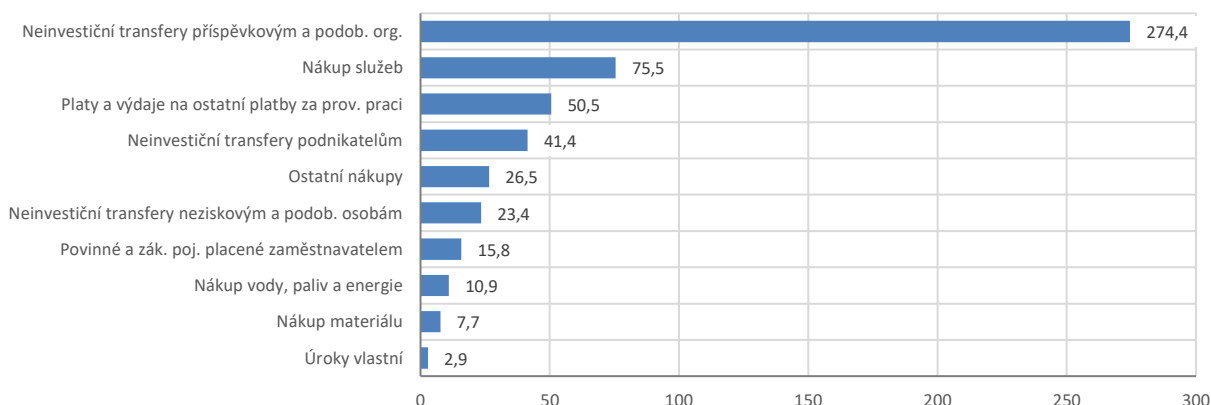
Celkové výdaje územních rozpočtů vykazují každoročně od roku 2016 meziroční růst. V roce 2022 došlo k jejich **meziročnímu navýšení o 74,3 mld. Kč**, respektive o 11,7 % na **celkových 710,7 mld. Kč**. Po **očišťení celkových výdajů o přímé náklady na vzdělávání a dotace pro soukromé školy** však činí pouze **527,9 mld. Kč**. Růst celkových výdajů byl způsoben jak růstem běžných výdajů, které se meziročně zvýšily o 50,3 mld. Kč, tj. o 10 %, tak i kapitálových výdajů, které meziročně zaznamenaly růst o 18,3 %, tj. o 24 mld. Kč.

Graf č. 4: Struktura výdajů územních rozpočtů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Struktura běžných výdajů územních rozpočtů je ovlivněna především výší neinvestičních transferů PO, jejichž výše v roce 2022 dosáhla 274,4 mld. Kč (meziročně růst o 16,1 mld. Kč, tj. o 6,3 %). Přičemž naprostá většina těchto peněžních prostředků směřovala do organizací se zaměřením na školství (203,5 mld. Kč, tj. 74,1 %), a především se jedná o peněžní prostředky poskytované ze státního rozpočtu. Dále byly běžné výdaje určené především na nákup služeb, platby za provedenou práci, na neinvestiční transfery podnikatelům nebo např. ostatní nákupy.

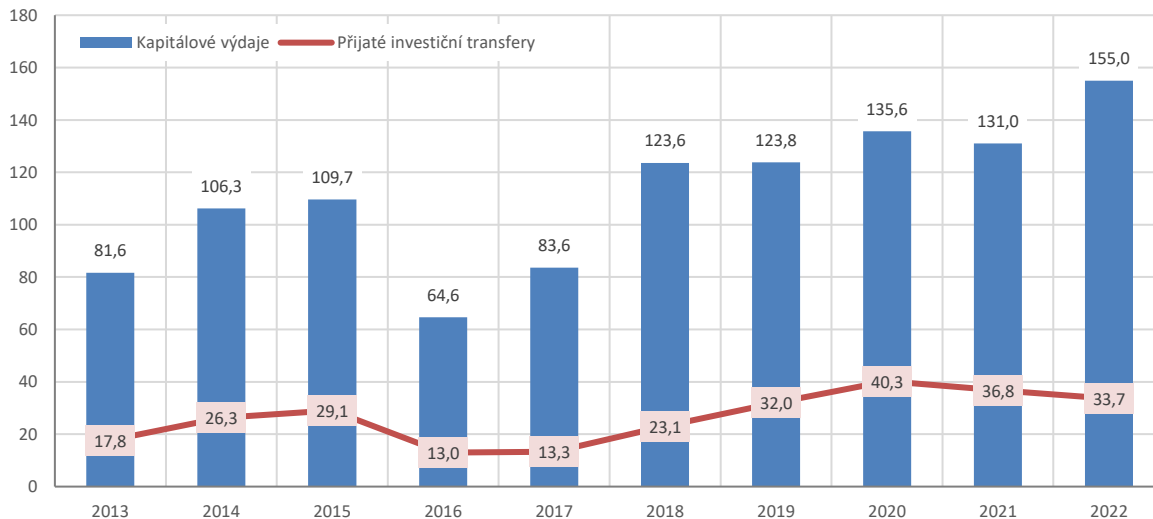
Graf č. 5: Struktura běžných výdajů územních rozpočtů v roce 2022 (mld. Kč)

U **kapitálových výdajů**, které v roce 2022 činily celkem **155 mld. Kč** (o 24 mld. Kč, tj. o 18,3 % více), směřovala naprostá **většina peněžních prostředků na investiční nákupy a související výdaje** (122,4 mld. Kč) a dále na **investiční transfery PO** (17,2 mld. Kč), které byly činné v oblastech dopravy (7,9 mld. Kč), školství (3,3 mld. Kč) a zdravotnictví (2,2 mld. Kč).

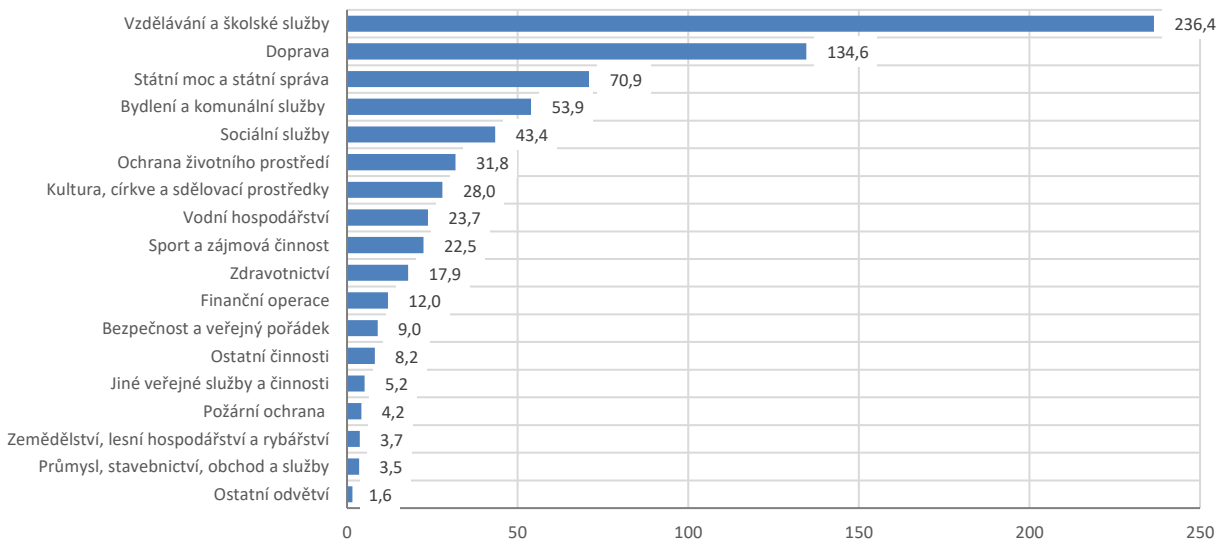
Vývoj kapitálových výdajů územních rozpočtů významně závisí na přijatých investičních transferech. Z níže přiloženého grafu lze vyčíst, že v roce 2022 klesl poměr přijatých investičních transferů na celkových kapitálových výdajích na 21,7 %. Přičemž mezi lety 2019 a 2021 dosahoval tento poměr hodnot v rozmezí od cca 25 % do 30 %. Nejnižší zmíněný poměr od roku 2013 byl zaznamenán v roce 2017, kdy činil 16 %, a naopak nejvyšší byl vykázán v roce 2020, kdy činil 29,7 %.

Graf č. 6: Kapitálové výdaje a přijaté investiční transfery územních rozpočtů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

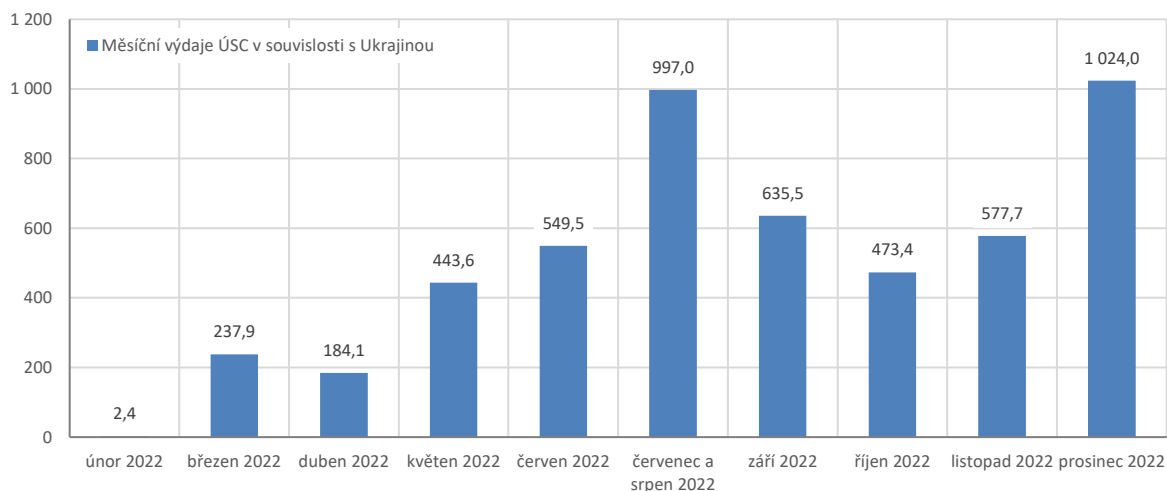
Z odvětvového hlediska směřovaly výdaje územních rozpočtů především do oblastí vzdělávání, dopravy, státní správy nebo bydlení a sociálních služeb, jak je patrné z níže uvedeného grafu. U výdajů na vzdělávání a školské služby je však nezbytné uvést, že územní rozpočty v roce 2022 přijaly peněžní prostředky z rozpočtu kapitoly MŠMT ve výši přesahující 80 % celkových výdajů územních rozpočtu na vzdělávání.

Graf č. 7: Nejvýznamnější odvětvové výdaje územních rozpočtů v roce 2022 (mld. Kč)

Územní rozpočty vynaložily v roce 2022 nemalé peněžní prostředky v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině, kdy jejich celkové výdaje činily 5,1 mld. Kč. Územní rozpočty průběžně předkládají žádosti o zpětné proplacení svých výdajů v souvislosti s pomocí Ukrajině a ukrajinským uprchlíkům, kdy jim do konce roku 2022 bylo **proplaceno** na základě předložených žádostí **2,7 mld. Kč**. Další prostředky budou územním rozpočtům proplaceny v roce 2023.

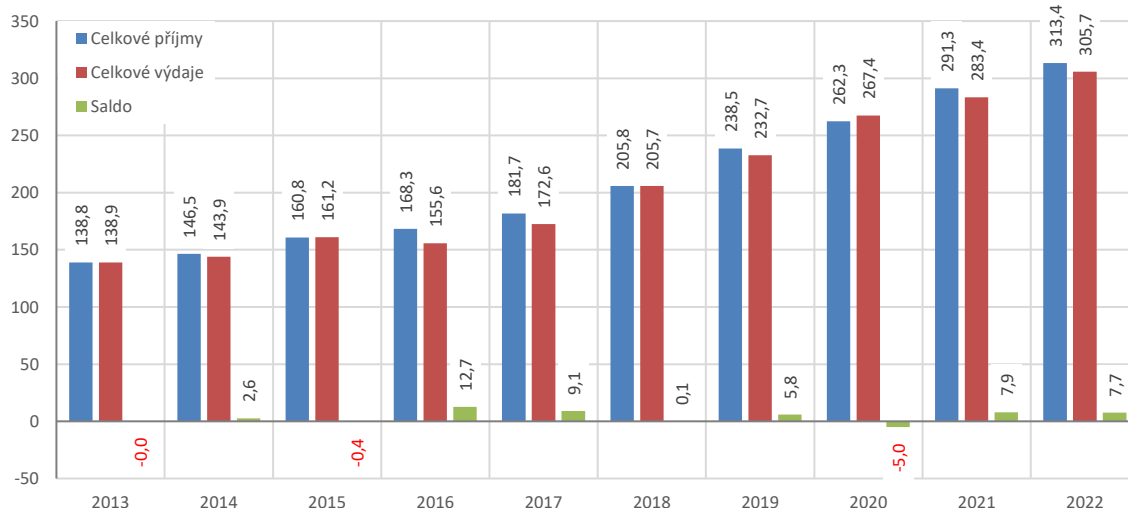
Graf č. 8: Měsíční výdaje územních rozpočtů v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu v roce 2022 (mil. Kč)

2 Výsledky hospodaření krajů

Hospodaření krajů v roce 2022 navázalo na hospodaření loňského roku a vykázalo **přebytkový výsledek ve výši 7,7 mld. Kč**, což sice představuje zhoršení hospodaření oproti minulému roku (o 3,3 %, tj. o 0,3 mld. Kč méně), ale i přesto se jedná o druhý nejlepší výsledek hospodaření od roku 2018.

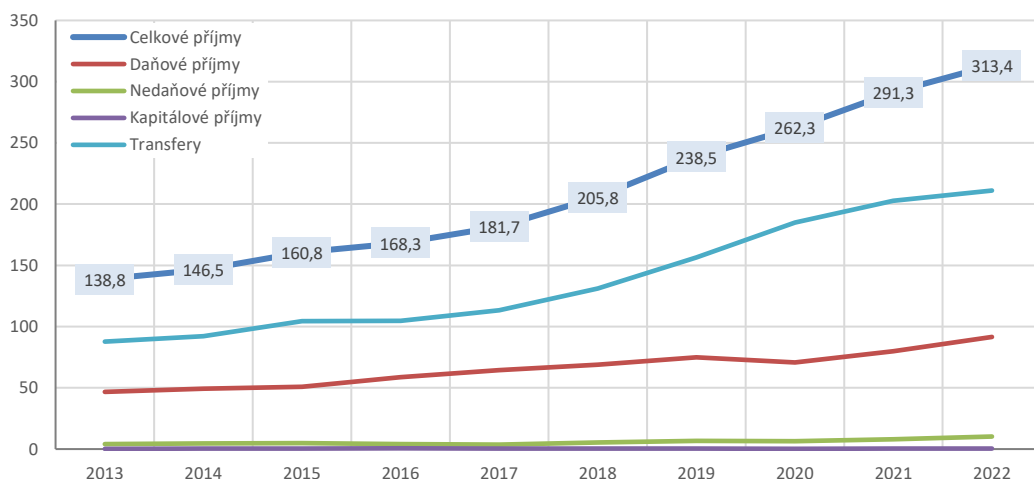
Graf č. 9: Příjmy, výdaje a saldo krajů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

2.1 Příjmy krajů

Struktura celkových příjmů krajů nezaznamenala v celém sledovaném období, tj. v období 2013–2022 žádnou změnu. **Celkové příjmy činily 313,4 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 22,1 mld. Kč**, tj. o 7,6 %. **Po očištění celkových příjmů krajů o přijaté transfery určené na přímé náklady na vzdělávání a dotace pro soukromé školy** však činí příjmy krajů pouze **153,2 mld. Kč**. Peněžní prostředky přijaté kraji v rámci přímých nákladů na vzdělávání a dotací pro soukromé školy tak představují 51,1 % celkových příjmů krajů. **S těmito peněžními prostředky nemůže kraj nijak nakládat.** Z uvedeného důvodu plyne, že největší část příjmů krajů představují tradičně **transfery**, které se podílejí na celkových příjmech z 67,4 % (v období 2013–2022 se tento podíl pohyboval v rozmezí 62,2–70,5 %). V roce 2022 činily **celkové transfery 211,1 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 8,2 mld. Kč**, tj. o 4,1 %. Dále se na celkových příjmech podílejí značnou částí **daňové příjmy**, které představovaly inkaso v celkové výši **91,6 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly **vyšší o 14,6 %, tj. o 11,7 mld. Kč**. Nedaňové a kapitálové příjmy činily opět pouze zlomkovou část příjmů.

Graf č. 10: Struktura příjmů krajů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

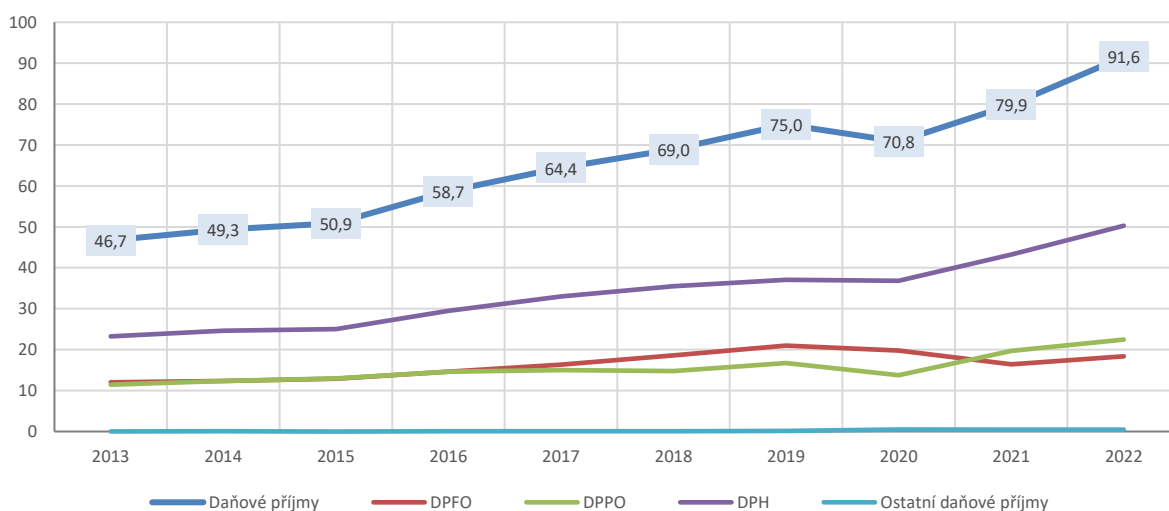

Vlastní příjmy krajů (tj. příjmy daňové, nedaňové a kapitálové) dosáhly **102,3 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 13,8 mld. Kč**, tj. o 15,6 %. Vlastní příjmy krajů v roce 2022 poprvé přesáhly hodnotu 100 mld. Kč. Zároveň však od roku 2013 jejich podíl na celkových příjmech vykazuje klesající tendenci. Zatímco v roce 2013 činil tento podíl 36,8 %, v roce 2019 představoval 34,4 % a v roce 2022 pouze 32,6 %.

Daňové příjmy krajů se meziročně **zvýšily o 14,6 %, tj. o 11,7 mld. Kč** a **dosáhly 91,6 mld. Kč**. Proti vývoji jednotlivých daňových příjmů v loňském roce, kdy meziročně vzrostly pouze **daně z příjmu právnických osob** a **daň z přidané hodnoty**, došlo v roce 2022 k meziročnímu růstu u daní z příjmů fyzických osob (o 11,8 %, tj. o 1,9 mld. Kč více), u daní z příjmů právnických osob (o 13,8 %, tj. o 2,7 mld. Kč více), u daně z přidané hodnoty (o 16,2 %, respektive o 7 mld. Kč více) a u daní a poplatků z vybraných činností (o 1,5 %, tj. o 6,9 mil. Kč více).

K růstu celkových daňových příjmů přispěla především vysoká inflace, která se promítla jak do cen zboží a služeb, tak do inkasa daně z přidané hodnoty. Růstu daňových příjmů napomohlo výrazným způsobem také **navýšení podílu krajů na celostátním hrubém výnosu daní** dle zákona o rozpočtovém určení daní, a to z 8,92 % na **9,78 %**, které platí od začátku roku 2021.

Graf č. 11: Struktura daňových příjmů krajů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Nedaňové příjmy společně s kapitálovými představovaly **pouze nepatrnou část celkových příjmů** krajů (dohromady představovaly 3,4 % celkových příjmů), kdy tyto příjmy činily v součtu **10,7 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 2,2 mld. Kč**, tj. o 25 %.

Kraje v roce 2022 **přijaly transfery v celkové výši 211,1 mld. Kč** a meziročně jejich výše **vzrostla o 8,2 mld. Kč**, respektive o 4,1 %. Při porovnání meziročního růstu v roce 2021 a 2022, představoval meziroční růst

v roce 2022 pouze cca 40 % meziročního růstu dosaženého v roce 2021. Zásadní vliv na jejich vývoj měly **neinvestiční transfery**, které se meziročně **zvýšily o 10,3 mld. Kč**, tj. o 5,5 % a dosáhly 198,6 mld. Kč. Naproti tomu **investiční transfery** meziročně **klesly o 14,1 %**, respektive o 2 mld. Kč na 12,5 mld. Kč. Investiční transfery přijaté kraji zaznamenaly již druhým rokem v řadě meziroční pokles. V případě pravidelného snižování poskytnutých investičních transferů krajům může docházet k utlumování jejich investičních aktivit, čemuž lze předcházet plným využíváním svého investičního potenciálu z kladného provozního salda.

Růst neinvestičních transferů souvisí především s realizací záměrů vlády v oblasti regionálního školství. Neinvestiční transfery z rozpočtu kapitoly **MŠMT dosáhly 163,6 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 9,3 mld. Kč**, tj. o 6 %. Přičemž za zvýšením poskytnutých transferů stojí především přímé náklady na vzdělávání, které se meziročně zvýšily o 5,9 mld. Kč, tj. o 3,8 %. Dále lze zmínit transfery poskytnuté z rozpočtu kapitoly **VPS** poskytnuté v rámci kompenzačního příspěvku krajům na ubytování osob z Ukrajiny, které činily 2,3 mld. Kč.

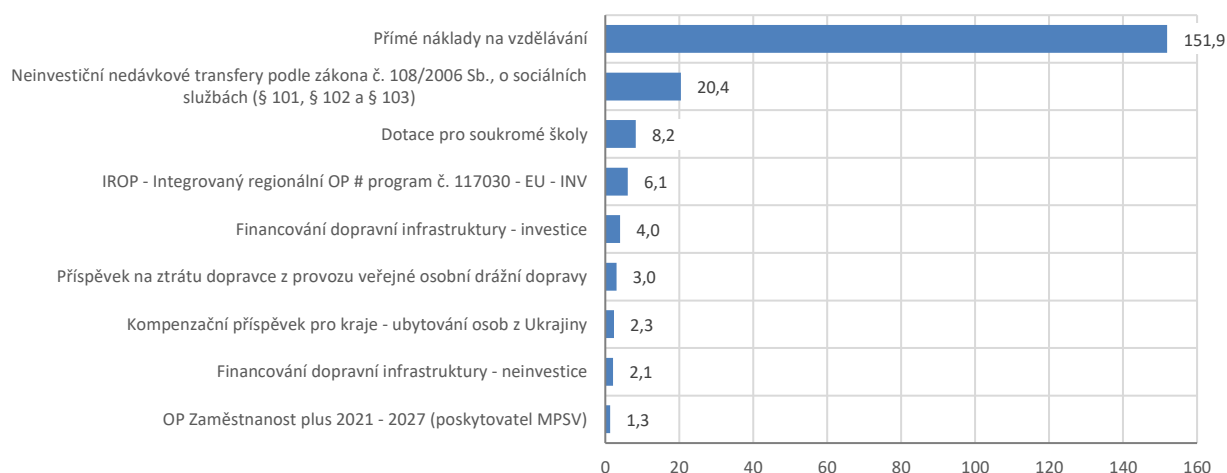
Na straně **investičních transferů** došlo **k poklesu** především u dotací poskytnutých z rozpočtu kapitoly **MŽP**, které **klesly o 35,5 %, tj. o 0,7 mld. Kč**. Jednalo se z naprosté většiny o peněžní prostředky poskytnuté z Operačního programu životní prostředí, které meziročně klesly o 76,5 %, respektive o 0,9 mld. Kč. Dále došlo k výraznému meziročnímu poklesu u peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu kapitoly **MMR**, které klesly o 16,4 %, tj. o 1,3 mld. Kč. Za poklesem stojí především pokles poskytnutých peněžních prostředků z Integrovaného regionálního operačního programu, které činily 6,4 mld. Kč a meziročně klesly o 1,3 mld. Kč, tj. o 17,1 %. Naopak k růstu došlo u transferů poskytnutých z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury určených na financování dopravní infrastruktury, které činily 4 mld. Kč a meziročně se zvýšily o 5,2 %, respektive o 0,2 mld. Kč.

Tabulka č. 2: Přehled nejvýznamnějších transferů a půjčených peněžních prostředků přijatých kraji ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů 2022 (mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční transfery	Investiční transfery	Půjčené peněžní prostředky
Úřad vlády České republiky	6,8	6,8	0,0	
Ministerstvo financí	0,5	0,5	0,0	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	22 443,7	22 232,1	211,6	
Ministerstvo vnitra	126,7	126,7	0,0	
Ministerstvo životního prostředí	1 322,1	107,0	1 215,2	
Ministerstvo pro místní rozvoj	6 641,8	183,3	6 458,5	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	190,1	58,7	131,4	
Ministerstvo dopravy	3 018,8	3 018,8	0,0	
Ministerstvo zemědělství	123,1	44,1	79,0	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	163 676,1	163 633,2	42,8	
Ministerstvo kultury	148,8	48,5	100,3	
Ministerstvo zdravotnictví	295,1	261,8	33,3	
Národní fond	143,2	29,8	113,3	
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	1 743,7	1 743,7	0,0	
VPS - ostatní transfery	2 683,3	2 666,1	17,2	
Státní fond životního prostředí	9,2	6,7	2,5	
Státní fond dopravní infrastruktury	6 132,9	2 113,9	4 019,0	
Celkem	208 705,9	196 281,7	12 424,2	0

Vliv přímých nákladů na vzdělávání na celkových transferech přijatých kraji je tak dominantní, že výrazným způsobem zkruskuje nejen celkové přijaté transfery, ale také celkové příjmy většiny krajů. Tyto peněžní prostředky mají kraje povinnost pouze přeposlat na PO v oblasti školství a nemohou s nimi jinak nakládat.

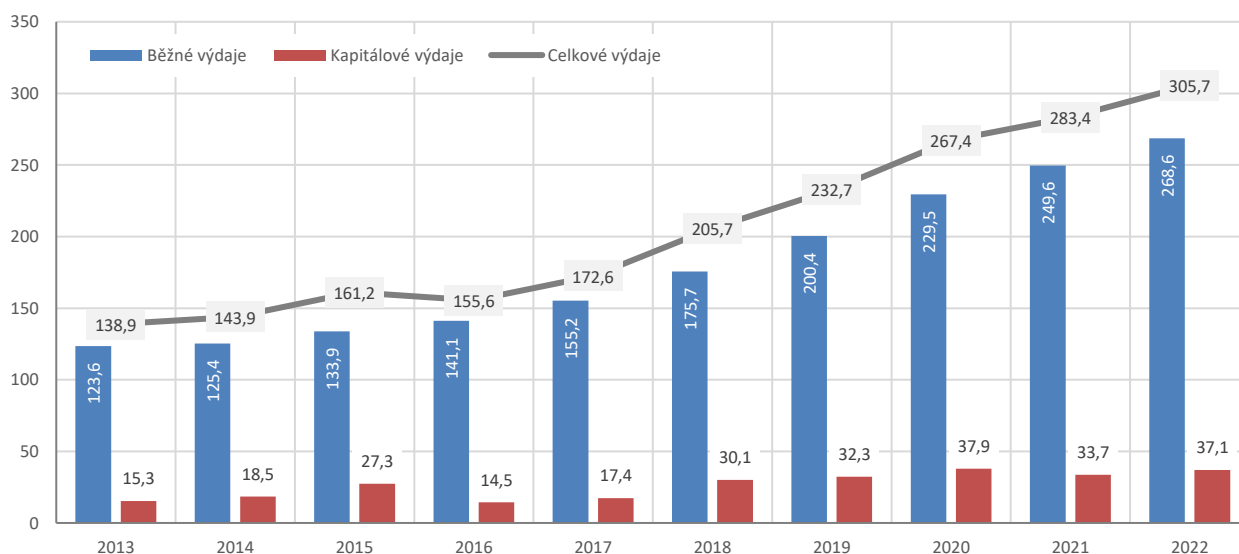
Graf č. 12: Nejvýznamnější transfery přijaté kraji v roce 2022 (mld. Kč)

2.2 Výdaje krajů

Vývoj celkových výdajů krajů navázal na každoroční soustavný meziroční růst od roku 2013, vyjma roku 2016. **Celkové výdaje v roce 2022 činily 305,7 mld. Kč** a zaznamenaly meziroční růst o **7,9 %**, tj. o 22,3 mld. Kč. Po jejich očištění o **přímé náklady na vzdělávání a dotace pro soukromé školy** činí celkové výdaje pouze **145,5 mld. Kč**. Jejich růst byl způsoben jak **růstem běžných výdajů**, které se **zvýšily o 7,6 %**, tj. o 19 mld. Kč a dosáhly 268,6 mld. Kč, tak i růstem **kapitálových výdajů**, u kterých došlo meziročně k **růstu o 9,9 %**, respektive o 3,4 mld. Kč na 37,1 mld. Kč.

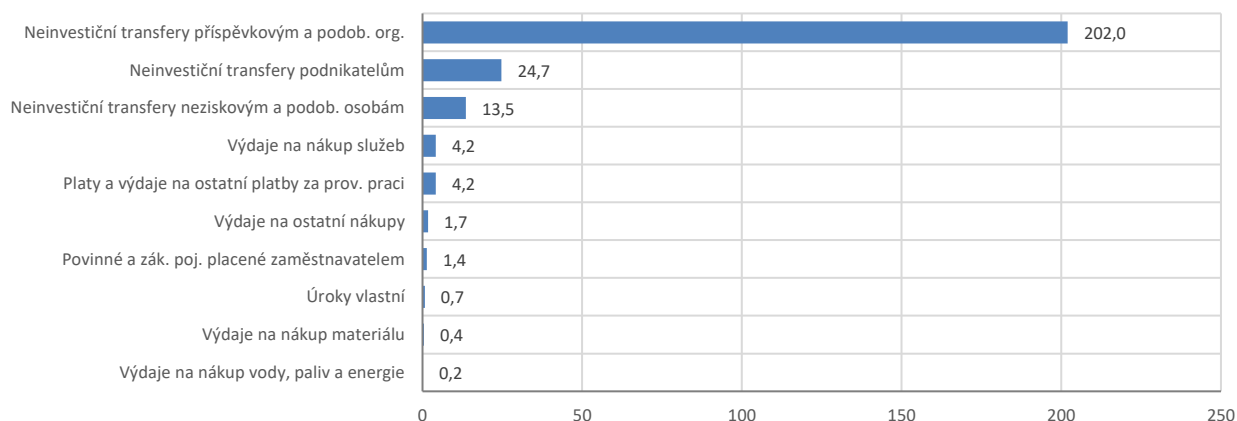
Graf č. 13: Struktura výdajů krajů v letech 2013-2022 (mld. Kč)

Vývoj **celkových výdajů krajů** je závislý především na vývoji jejich **běžných výdajů**, které v roce 2022 představovaly **87,9 %** z celkových výdajů. **Největší část běžných výdajů** tvořily **neinvestiční transfery PO**, které v roce 2022 činily **202,1 mld. Kč** a meziročně se zvýšily o 12,4 mld. Kč, tj. o 6,5 %. Přičemž největší část těchto transferů, 154,4 mld. Kč, byla určena **pro organizace působící v oblasti školství** (meziročně zůstaly na podobné úrovni), kdy většinu těchto peněžních prostředků kraje obdržely ze státního rozpočtu na přímé náklady na vzdělávání, které činily 151,9 mld. Kč. Dále lze zmínit peněžní prostředky určené pro organizace působící v **oblasti sociálních služeb** ve výši 5,7 mld. Kč (o 24,8 %, tj. o 1,9 mld. Kč méně) nebo **dopravy** ve výši 2,3 mld. Kč (o 5,8 %, respektive o 0,1 mld. Kč více).

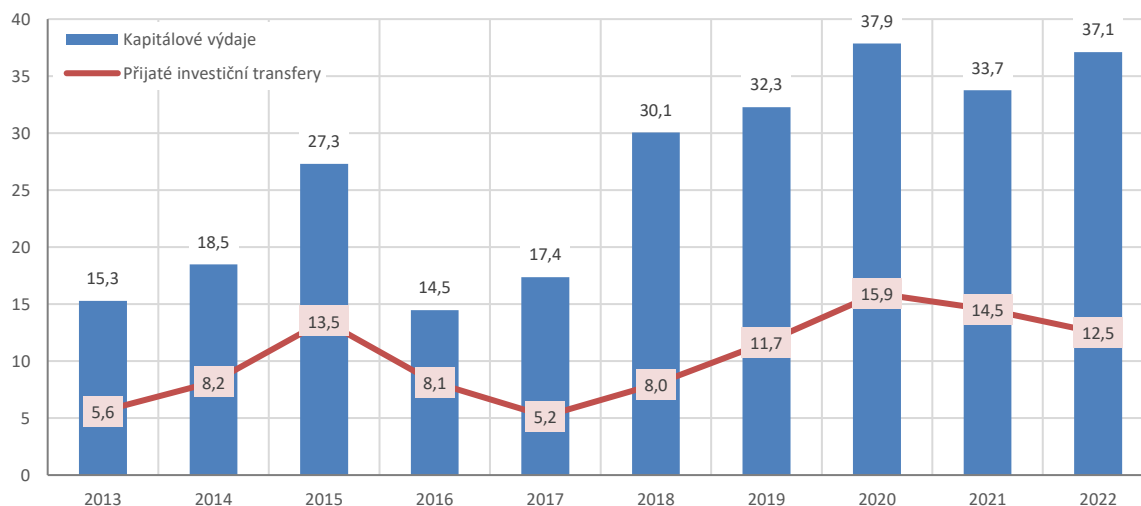
Mimo neinvestiční transfery PO činily největší část běžných výdajů peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s neinvestičními transfery podnikatelům, neinvestiční transfery neziskovým a podobným osobám nebo výdaje na nákup služeb. **Celkové výdaje krajů v rámci neinvestičních transferů** sice činily **240,3 mld. Kč**, ale z jejich vlastního rozpočtu poskytly pouze **1,5 mld. Kč**.

Graf č. 14: Struktura běžných výdajů krajů v roce 2022 (mld. Kč)

Vývoj kapitálových výdajů krajů měl od roku 2013 proměnlivé tendence, které byly, s výjimkou let 2017 a 2022, vázané na vývoj přijatých investičních transferů. Při srovnání přijatých investičních transferů krajů s jejich kapitálovými výdaji je patrná jejich **silná závislost** uskutečněných **investičních aktivit na přijatých investičních transferech**, kdy poměr přijatých investičních transferů na kapitálových výdajích krajů činil v období let 2013–2022 v průměru 39,8 %. Kraje v rámci **investičních transferů** vydaly **18,3 mld. Kč**, ale výdaje **z vlastního rozpočtu činily 1,2 mld. Kč**.

Graf č. 15: Kapitálové výdaje a přijaté investiční transfery kraji v letech 2013–2022 (mld. Kč)

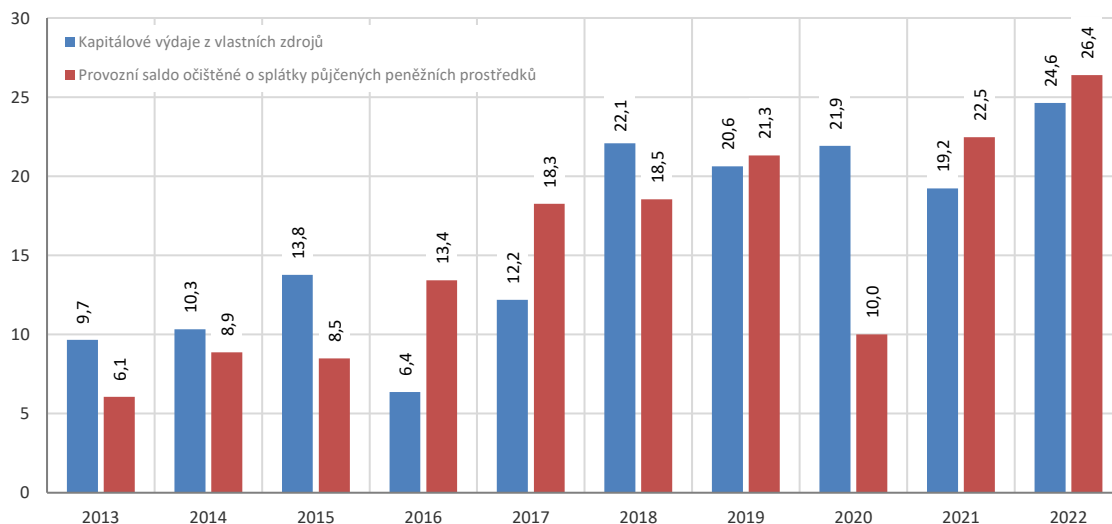
Při grafickém porovnání provozního salda⁴ očištěného o splátky půjčených peněžních prostředků a kapitálových výdajů z vlastních zdrojů⁵ je patrné, že v roce 2022 kraje nevyužily plně svůj investiční potenciál⁶. Nicméně je třeba zmínit, že ve sledovaném období, tj. mezi roky 2013–2022 kraje svůj investiční potenciál plně nevyužily v polovině období. Kraje **v letech 2013–2022 překročily investiční potenciál v součtu o 7 mld. Kč**.

⁴ Provozním saldem se rozumí disponibilní peněžní prostředky, které z běžných příjmů mohou být využity na investice, případně splácení dluhů atd. Provozní saldo = (daňové příjmy + nedaňové příjmy + neinvestiční transfery) – běžné výdaje.

⁵ Kapitálové výdaje z vlastních zdrojů = kapitálové výdaje – přijaté investiční transfery.

⁶ Rozdíl mezi provozním saldem očištěným o splátky půjčených peněžních prostředků a kapitálovými výdaji z vlastních zdrojů.

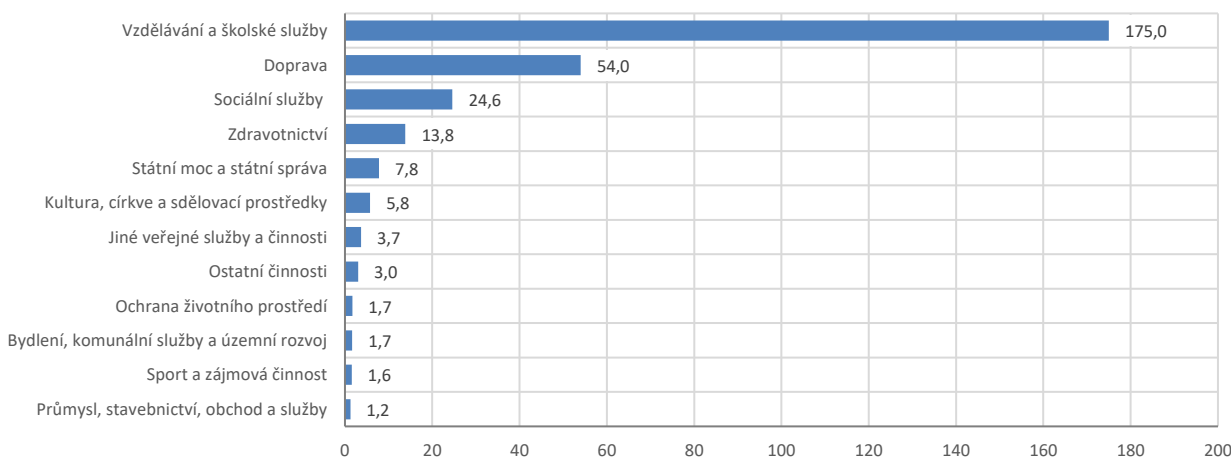
Graf č. 16: Využití investičního potenciálu krajů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Z odvětvového pohledu směřovaly výdaje krajů především do oblasti školství, kam vynaložily 175 mld. Kč, tj. o 6,2 %, respektive o 10,2 mld. Kč více. Je nezbytné poznamenat, že kraje v roce 2022 zároveň obdržely z rozpočtu kapitoly MŠMT transfery v celkové výši 163,7 mld. Kč, tedy naprostá většina jejich výdajů do oblasti školství byla uskutečněna z peněžních prostředků přijatých ze státního rozpočtu.

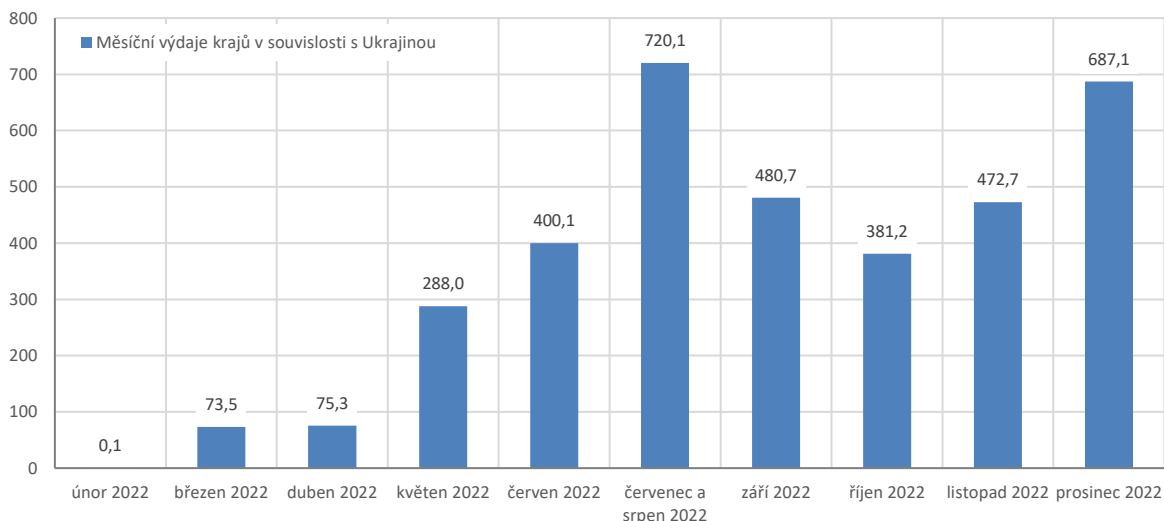
Dalšími výdajově významnými oblastmi byly pro kraje v roce 2022 oblasti dopravy, sociálních služeb či zdravotnictví.

Graf č. 17: Nejvýznamnější odvětvové výdaje krajů v roce 2022 (mld. Kč)

Z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině vynaložily kraje nemalé peněžní prostředky v souvislosti s pomocí Ukrajině a ukrajinským uprchlíkům. Během roku 2022 kraje na tyto účely vynaložily celkem 3,6 mld. Kč, které však jsou a budou převážně financovány ze státního rozpočtu. Ke konci roku 2022 bylo krajům proplaceno ze státního rozpočtu celkem 2,5 mld. Kč a zároveň jim bylo dalších 0,6 mld. Kč proplaceno na základě žádostí zaslaných do 15. 12. 2022 na začátku roku 2023. Největší část peněžních prostředků směřovala na výdaje na náhrady za nezpůsobenou újmu (1,8 mld. Kč) a na výdaje na nákup služeb (1,2 mld. Kč), což jsou výdaje související se zajištěním ubytování ukrajinských uprchlíků, a proto je většina těchto výdajů krajům dodatečně refundována ze státního rozpočtu. Další nezanedbatelné peněžní prostředky směřovaly z rozpočtu krajů na neinvestiční transfery PO (0,2 mld. Kč) nebo na neinvestiční transfery rozpočtům územní úrovně (0,1 mld. Kč).

Graf č. 18: Měsíční výdaje krajů v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu v roce 2022 (mil. Kč)

3 Výsledky hospodaření obcí a dobrovolných svazků obcí

Hospodaření obcí skončilo v roce 2022 s **přebytkem ve výši 25,1 mld. Kč**, což představuje meziroční **pokles o 24,8 %**, respektive o 8,3 mld. Kč. Saldo rozpočtu v letech 2013-2022 vykazuje značné kolísání, kdy se pohybovalo v rozmezí od 8,6 mld. Kč (z roku 2014) do 40,5 mld. Kč (v roce 2016). **Bez hospodaření hl. m. Prahy**, které svými výsledky hospodaření výrazně ovlivňuje celkové výsledky hospodaření obcí, činily celkové konsolidované **příjmy obcí 322,5 mld. Kč, výdaje 312,9 mld. Kč a výsledek hospodaření skončil s přebytkem 9,6 mld. Kč. Přebytek rozpočtu meziročně klesl o 44,9 %**, tj. o 7,8 mld. Kč. Výsledek hospodaření obcí bez hl. m. Prahy tak opět prokázal svoji nestabilitu a opětovný výrazný meziroční výkyv.

Graf č. 19: Příjmy, výdaje a saldo obcí v letech 2013–2022 (mld. Kč)

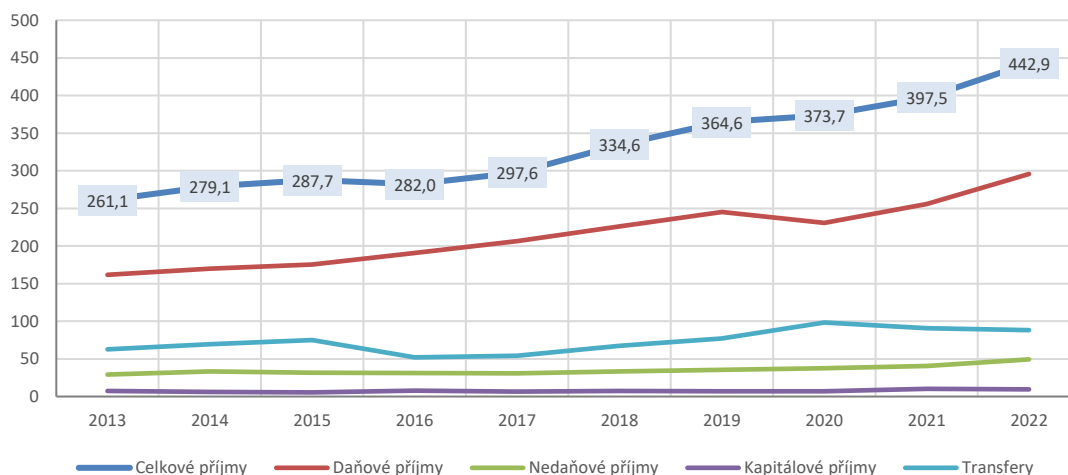

3.1 Příjmy obcí

Celkové příjmy obcí dosáhly **442,9 mld. Kč**, meziročně **vzrostly o 11,4 %**, tj. o **45,4 mld. Kč**. V případě **očistění celkových příjmů o transfery určené na přímé náklady na vzdělávání a dotace pro soukromé školy** ve výši 22,6 mld. Kč, které přijalo hl. m. Praha, činí **celkové příjmy 420,3 mld. Kč**.

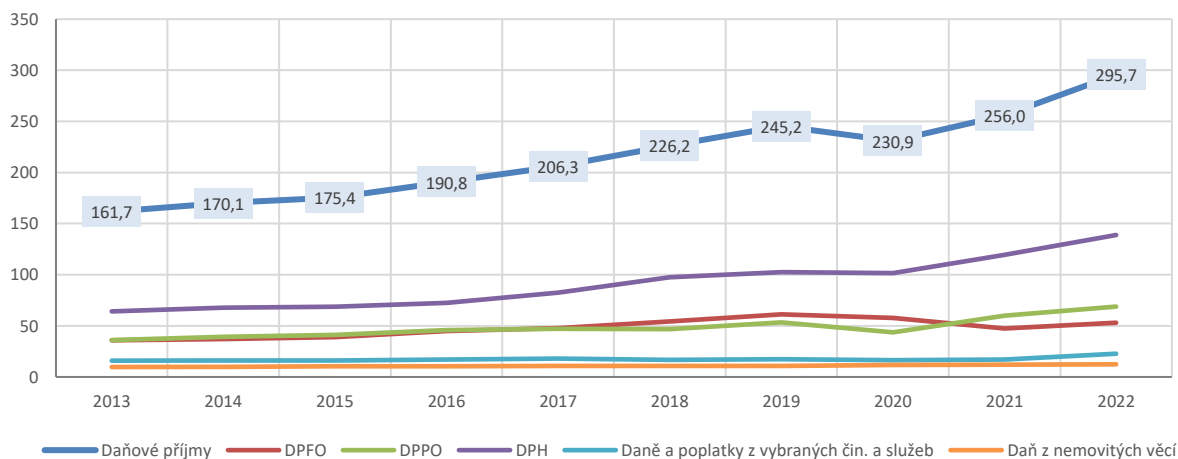
Výrazný meziroční růst byl zaznamenán především u **daňových příjmů**, které se **zvýšily o 39,7 mld. Kč**. Oproti tomu u **transferů** došlo v roce 2022 k meziročnímu poklesu o 2,8 %, tj. o 2,6 mld. Kč na 88,1 mld. Kč. **Nedaňové příjmy** vykázaly **růst o 21,7 %**, tj. o 8,8 mld. Kč na 49,3 mld. Kč a u **minoritních kapitálových příjmů** došlo k poklesu o 4,9 %, tj. o 0,5 mld. Kč na 9,7 mld. Kč.

Graf č. 20: Struktura příjmů obcí v letech 2013–2022 (mld. Kč)

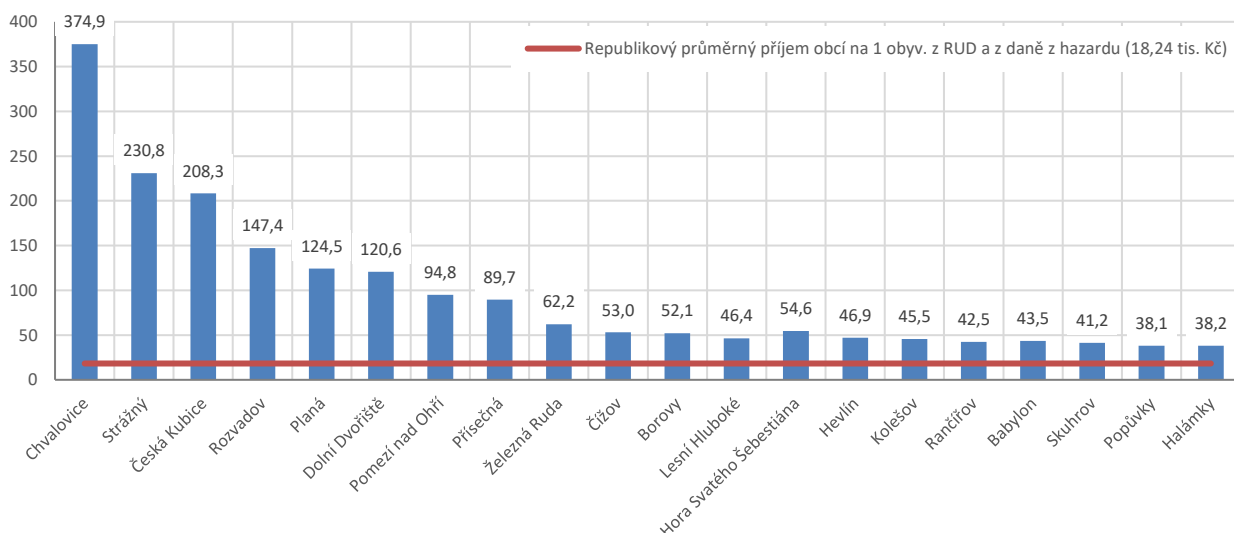
Daňové příjmy obcí navázaly i v roce 2022 na meziroční růstovou tendenci, kterou měly, s výjimkou roku 2020, kdy došlo k poklesu inkasa daňových příjmů především v důsledku pandemie COVID-19, v celém sledovaném období a dosáhly **285,7 mld. Kč** (o 15,5 %, tj. o 39,7 mld. Kč více). Na růstu se podílelo především **navýšení podílu obcí na celostátním hrubém výnosu daní** dle zákona o rozpočtovém určení daní, a to z 23,58 % na **25,84 %** v roce 2021, a také oživení ekonomiky po letech omezených přítomností onemocnění COVID-19. Nejvýznamnější růst **daně z přidané hodnoty**, u které došlo k **růstu o 16,2 %**, tj. o 19,4 mld. Kč na 138,8 mld. Kč a u **daní z příjmů právnických osob**, jejichž **inkaso se zvýšilo o 14,6 %**, tj. o 8,8 mld. Kč na 68,8 mld. Kč. Inkaso **daní z příjmů fyzických osob** vykázalo také **růst**, a to **o 11,4 %**, tj. o 5,4 mld. Kč na 52,9 mld. Kč, přičemž se stále nedostalo na úroveň z let 2018 (54,2 mld. Kč), 2019 (61,3 mld. Kč) a 2020 (57,8 mld. Kč), a to z důvodu **zrušení institutu superhrubé mzdy**. **Daně a poplatky z vybraných činností a služeb** vykázaly také výrazný **růst**, a to **o 32,5 %** na celkových 22,7 mld. Kč. U inkasa **daně z nemovitých věcí** došlo k **růstu o 4 %** na 12,4 mld. Kč.

Graf č. 21: Struktura daňových příjmů obcí v letech 2013–2022 (mld. Kč)

V části daňových příjmů stojí za zmínku příjem vybraných obcí z daní z hazardních her, který sice z celkového pohledu na příjem obcí zastává naprosto minimální podíl, nicméně u vybraných obcí tvoří značnou část jejich příjmů. V některých případech dokonce několikanásobně překračuje republikový průměr. Jak je patrné z následujícího grafu, tak nejvyšší příjem z rozpočtového určení daní a z daní z hazardních her má na 1 obyvatele obec Chvalovice, která se svým příjmem ve výši 374,9 tis. Kč překračuje republikový průměr 20,6 krát. Dále je možné zmínit obce Strážný (12,7 krát), Česká Kubice (11,4 krát) nebo Rozvadov (8,1 krát).

Graf č. 22: Příjem vybraných obcí z rozpočtového určení daní a z daní z hazardních her na 1 obyv. v roce 2022 (tis. Kč)

Zdrojem **nedaňových příjmů** obcí byly především příjmy z pronájmu nebo pachtu majetku, které dosáhly výše 15,3 mld. Kč (meziročně o 9,5 %, tj. o 1,3 mld. Kč více) a příjmy z vlastní činnosti ve výši 14,4 mld. Kč (meziroční růst o 16,9 %, tj. o 2,1 mld. Kč). Nicméně i s **kapitálovými** příjmy tvořily dohromady **minoritní část** v podobě přibližně 1/8 z celkových příjmů obcí.

Obce v roce 2022 přijaly **transfery v celkové výši 88,1 mld. Kč** a meziročně došlo k jejich **poklesu o 2,8 %**, tj. o 2,6 mld. Kč. V časovém období 2013–2022 došlo k meziročnímu poklesu celkových přijatých transferů pouze třikrát, a to v letech 2016, 2021 a 2022. Pokles celkových přijatých transferů obcí byl způsoben jak **poklesem neinvestičních transferů**, které činily **63,4 mld. Kč** a meziročně se **snížily o 2,7 %**, tj. o 1,7 mld. Kč, tak i poklesem **investičních transferů**, které **dosáhly 24,7 mld. Kč** a meziročně se **snížily o 3,2 %**, tj. o 0,8 mld. Kč.

Největší část neinvestičních transferů přijaly obce z rozpočtu kapitoly MŠMT, které činily **25,7 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 7,3 %**, tj. o 2 mld. Kč. Nicméně je třeba uvést, že naprostou **většinu těchto peněžních prostředků přijalo** hl. m. Praha v rámci **přímých nákladů na vzdělávání ve výši 19,4 mld. Kč**. Dále lze zmínit prostředky přijaté z **rozpočtu kapitoly MPSV** ve výši **5,2 mld. Kč**, které meziročně **klesly o 25,1 %**, respektive o 1,8 mld. Kč. Pokles přijatých peněžních prostředků byl zaznamenán především u dotací určených na řešení naléhavých potřeb při zabezpečení provozu sociálních služeb zřízených a provozovaných obcemi (o 98,7 %, respektive o 1,5 mld. Kč méně). Většina peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu kapitoly MPSV byla určena na neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (§ 101, § 102 a § 103) ve výši 1,8 mld. Kč (o 6,3 %, tj. o 0,1 mld. Kč více) a na transfery na výkon činnosti obce s rozšířenou působností v oblasti sociálně-právní ochrany dětí ve výši 1,6 mld. Kč (o 4,5 %, tj. o 0,1 mld. Kč méně). Naopak k **nejvýraznějšímu poklesu** došlo u transferů poskytnutých z **rozpočtu kapitoly VPS**, které činily **1,8 mld. Kč** a meziročně se **snížily o 51,4 %**, tj. o 1,9 mld. Kč. Přičemž se **na poklesu nejvíce podílel příspěvek obcím ke zmírnění dopadů zákona o kompenzačním bonusu, který se meziročně snížil o 71 %**, tj. o 2,3 mld. Kč.

Z pohledu **investičních transferů** přijaly obce **nejvíce peněžních prostředků z rozpočtu kapitoly MMR** ve výši **8,4 mld. Kč**, což představovalo meziroční pokles o 8,4 %, tj. o 0,8 mld. Kč. Největší část těchto peněžních prostředků ve výši 4,6 mld. Kč (meziročně o 24,5 %, tj. o 1,5 mld. Kč méně) byla obcemi přijata v rámci Integrovaného regionálního operačního programu. Dále lze zmínit peněžní prostředky ve výši 2,5 mld. Kč poskytnuté v rámci programu Podpora rozvoje regionů 2019+ (meziročně o 18,9 %, tj. o 0,4 mld. Kč více). Z rozpočtu **Státního fondu životního prostředí obce** přijaly transfery ve výši **3,5 mld. Kč** a meziročně se zvýšily o 56,6 %, tj. o 1,3 mld. Kč. Dále obdržely **3 mld. Kč** (meziroční růst o 34,9 %, tj. o 0,8 mld. Kč) z rozpočtu **Státního fondu dopravní infrastruktury**. Z rozpočtu kapitoly MŽP obce přijaly **1,8 mld. Kč** v rámci Operačního programu životní prostředí 2014–2020 (meziročně o 46,3 %, tj. o 1,5 mld. Kč méně).

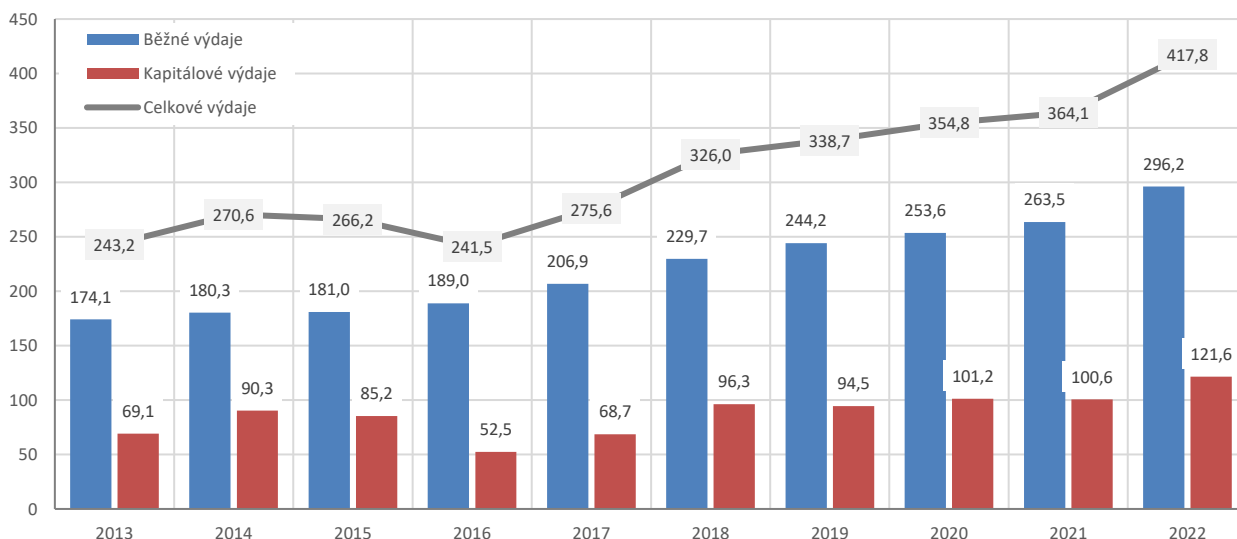
Tabulka č. 3: Přehled nejvýznamnějších transferů a půjčených peněžních prostředků přijatých obcemi ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů v roce 2022 (mld. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční transfery	Investiční transfery	Půjčené peněžní prostředky
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR	0,0	0,0	0,0	0,0
Úřad vlády České republiky	12,4	12,4	0,0	0,0
Ministerstvo obrany	13,6	5,1	8,6	0,0
Ministerstvo financí	4,6	4,6	0,0	0,0
Ministerstvo práce a sociálních věcí	5 518,3	5 224,6	293,7	0,0
Ministerstvo vnitra	665,3	319,1	346,2	0,0
Ministerstvo životního prostředí	2 536,2	785,6	1 750,5	0,0
Ministerstvo pro místní rozvoj	10 191,8	1 788,2	8 403,5	0,0
Ministerstvo průmyslu a obchodu	393,5	39,1	354,5	0,0
Ministerstvo dopravy	283,1	283,1	0,0	0,0
Ministerstvo zemědělství	2 436,7	703,0	1 733,6	0,0
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	25 952,4	25 680,1	272,3	0,0
Ministerstvo kultury	516,9	507,8	9,1	0,0
Ministerstvo zdravotnictví	136,9	87,0	49,9	0,0
Národní fond	118,8	44,2	74,6	0,0
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	11 479,6	11 479,6		
VPS - ostatní transfery	1 867,6	1 805,0	62,6	0,0
Státní zemědělský intervenční fond	442,3	70,2	372,1	0,0
Státní fond životního prostředí	3 717,2	206,2	3 447,7	63,3
Státní fond dopravní infrastruktury	3 181,0	150,9	3 030,0	0,0
Státní fond podpory investic	356,5	6,4	201,8	148,4
Státní fond kultury	0,5	0,5	0,0	0,0
Státní fond kinematografie	2,7	0,0	2,7	0,0
Technologická agentura České republiky	3,0	3,0	0,0	0,0
Národní sportovní agentura	654,4	0,0	654,4	0,0
Celkem	70 485,3	49 205,9	21 067,7	211,7

3.2 Výdaje obcí

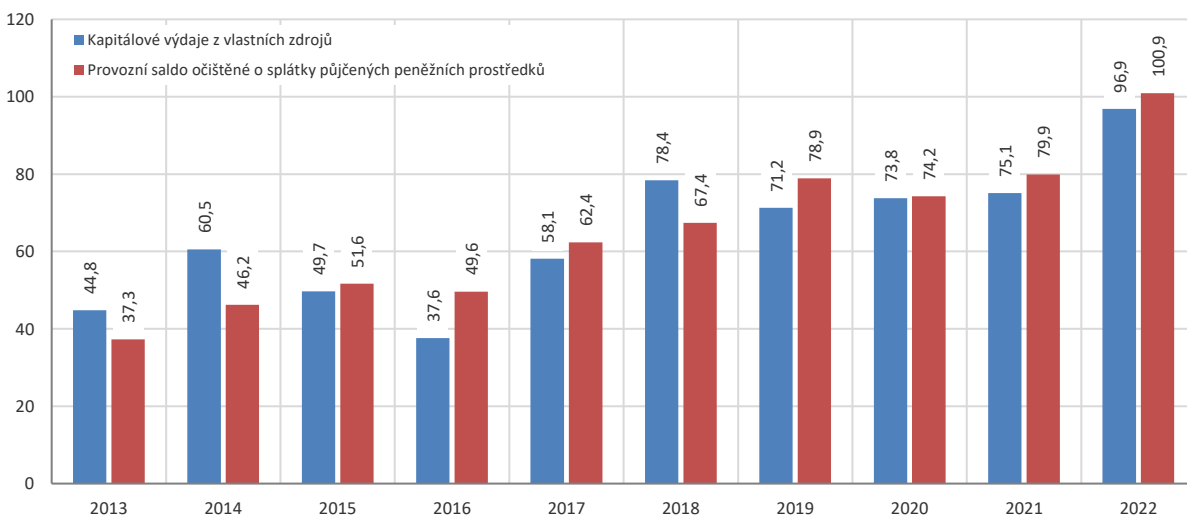
Od roku 2013 dochází u obcí ke každoročnímu zvyšování **celkových výdajů**, které v roce 2022 činily **417,8 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily** o 14,8 %, tj. o 53,7 mld. Kč. Po **očištění celkových výdajů** obcí o **přímé náklady na vzdělávání a dotace pro soukromé školy** činí jejich výše **395,2 mld. Kč**. Na tomto meziročním zvýšení se podílel jak **růst běžných výdajů**, které se **zvýšily o 12,4 %**, respektive o 32,7 mld. Kč **na 296,2 mld. Kč**, tak i **kapitálových výdajů**, které vykázaly meziroční **růst o 20,9 %**, respektive o 21 mld. Kč na 121,6 mld. Kč.

Graf č. 23: Struktura výdajů obcí v letech 2013–2022 (mld. Kč)

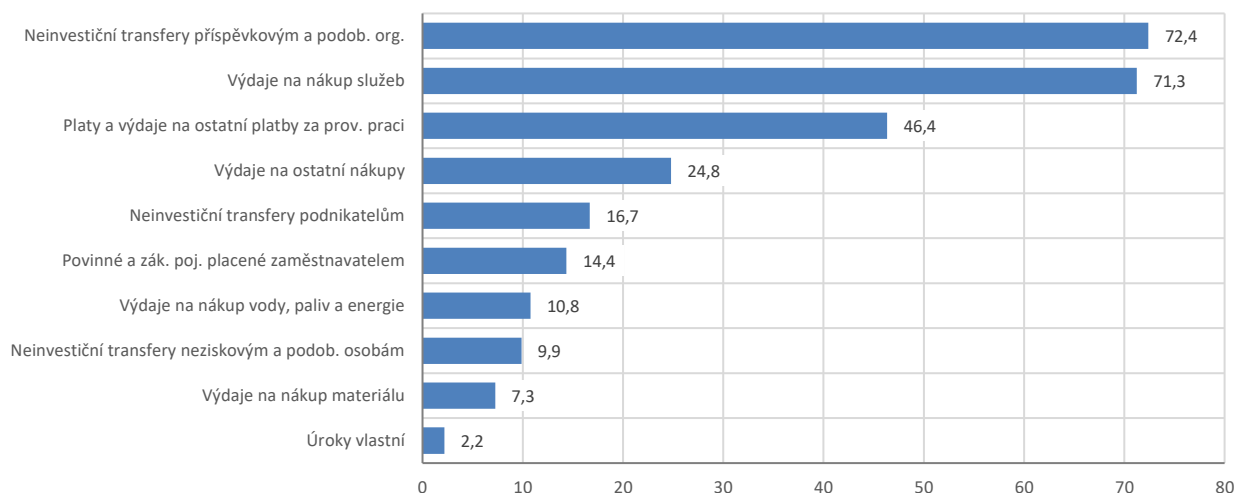
Obce v posledních čtyřech letech svůj investiční potenciál plně nevyužily, jak je patrné z níže uvedeného grafu. Od roku 2015 ho dokonce využily pouze jednou, a to v roce 2018, kdy investovali více, než kolik představoval jejich investiční potenciál. Na celkovém nevyužitém potenciálu obcí se výrazně podílí hl. m. Praha, která od roku 2013 nevyužila svůj investiční potenciál ani jednou. Bez hl. m. Prahy obce v roce 2022 investovaly více, než kolik činil jejich investiční potenciál. Nevyužívání investičního potenciálu může znamenat ohrožení rozvoje obcí a zároveň v době vysoké inflace dochází k znehodnocování peněžních prostředků držených na bankovních účtech, které by bylo možné efektivněji využít. Nevyužívání investičního potenciálu může být ve znamení přípravy na plánované finančně náročné investiční akce, které je však z dlouhodobého hlediska efektivnější financovat se zapojením cizích zdrojů, než si na ně dlouhodobě spořit.

Graf č. 24: Využití investičního potenciálu obcí v letech 2013–2022 (mld. Kč)

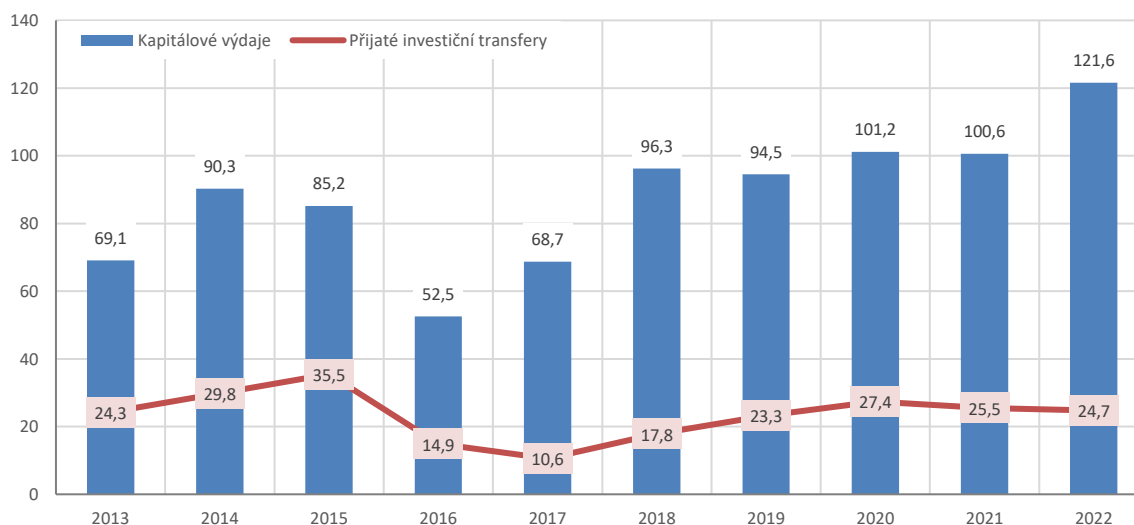
Z detailnějšího pohledu na **běžné výdaje** obcí, které **představují 70,1 % celkových výdajů**, vyplývá, že většina peněžních prostředků obcí směřovala do **neinvestičních transferů PO** ve výši 72,4 mld. Kč. Jednalo se především o organizace z oblasti školství (41,7 mld. Kč), sociálních služeb (10,3 mld. Kč) a kultury (9 mld. Kč). Dále významnou část z běžných výdajů tvořily výdaje na **nákup služeb** ve výši 71,3 mld. Kč, kdy největší část peněžních prostředků směřovala na dopravní obslužnost veřejnými službami ve výši 19,5 mld. Kč, **platby a ostatní platby za provedenou práci**, které společně s povinným pojistným placeným zaměstnavatelem činily 60,7 mld. Kč, nebo výdaje na **ostatní nákupy** v hodnotě 24,8 mld. Kč.

Graf č. 25: Struktura běžných výdajů obcí v roce 2022 (mld. Kč)

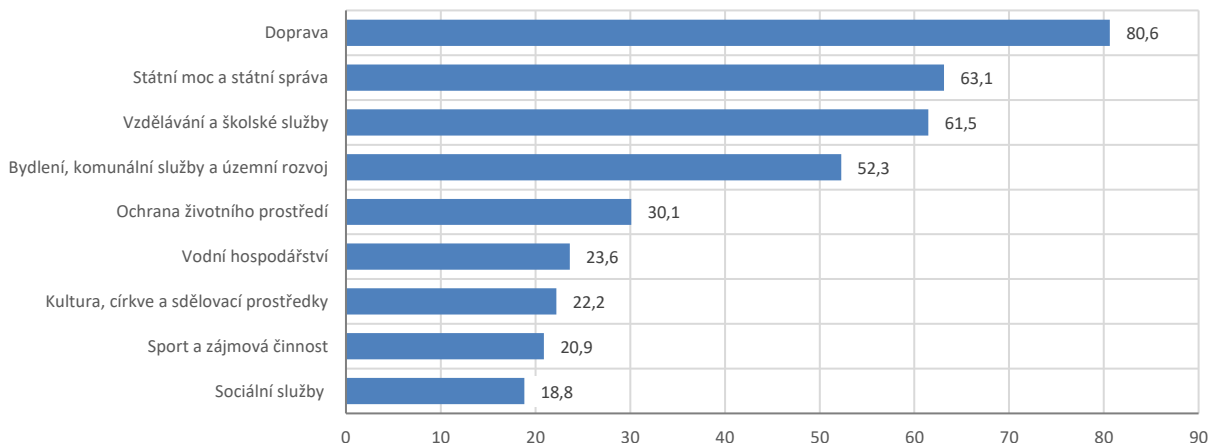
Vývoj kapitálových výdajů obcí od roku 2013 značně kolísá, kdy je zároveň z přiloženého grafu zřejmé, že kapitálové výdaje obcí příliš nekorelují s vývojem přijatých investičních transferů. Nízká závislost investičních výdajů obcí na přijatých investičních transferech vyplývá také z výrazně nižšího poměru investičních přijatých transferů na kapitálových výdajích obcí, než je tomu např. u krajů. U obcí se poměr pohyboval v letech 2013-2022 v rozmezí od 15,4 % (v roce 2017) do 41,6 % (v roce 2015).

Graf č. 26: Kapitálové výdaje a investiční transfery přijaté obcemi v letech 2013–2022 (mld. Kč)

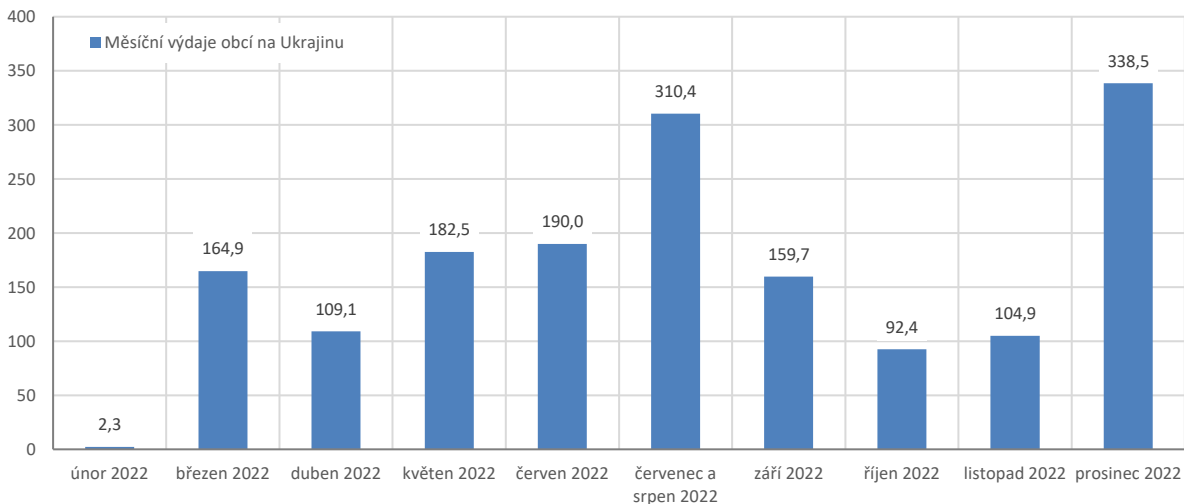
V případě odvětvových výdajů obcí směřovala většina peněžních prostředků do oblasti dopravy (80,6 mld. Kč, tj. o 23,9 %, respektive o 15,6 mld. Kč více), kde byla největší část peněžních prostředků určena na dopravní obslužnost (30,7 mld. Kč) nebo výdaje na silnice (28,8 mld. Kč). Výdaje určené na státní moc (63,1 mld. Kč, tj. o 8,4 % více) směřovaly především na činnost místní správy (54,3 mld. Kč). Dále lze zmínit odvětvové výdaje na vzdělávání (61,5 mld. Kč, tj. o 6,8 % více) či bydlení (52,3 mld. Kč, tj. o 16,3 %, respektive o 7,3 mld. Kč více).

Graf č. 27: Nejvýznamnější odvětvové výdaje obcí v roce 2022 (mld. Kč)

Válečný konflikt na Ukrajině se promítl také do hospodaření obcí, které se podílely především na pomoci ukrajinským uprchlíkům na území České republiky. Obce tak za rok 2022 vynaložily peněžní prostředky v celkové výši 1,7 mld. Kč. Výši celkových výdajů obcí významně ovlivnily výdaje realizované z rozpočtu hl. m. Prahy, které za rok 2022 činily 0,9 mld. Kč, což představuje 52,2 % celkových výdajů obcí v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu. Významná část vynaložených peněžních prostředků obcemi byla určena především na ubytování ukrajinských uprchlíků (0,6 mld. Kč) a dále na neinvestiční transfery zřízeným PO (0,1 mld. Kč) nebo na neinvestiční transfery spolkům (0,1 mld. Kč). K výdajům obcí souvisejících s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu je nezbytné zmínit, že většina výdajů souvisejících s ubytováním je obcím proplácena ze státního rozpočtu obdobně, jako tomu je u výdajů krajů. V roce 2022 byly obcím proplaceny výdaje v souvislosti s pomocí ukrajinským uprchlíkům v celkové výši 0,3 mld. Kč, kdy peněžní prostředky budou obcím zasílány během roku 2023. Bez hl. m. Prahy bylo obcím proplaceno do 31. 12. 2022 celkem 0,1 mld. Kč.

Graf č. 28: Měsíční výdaje obcí v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu v roce 2022 (mil. Kč)

3.3 Hospodaření hlavního města Prahy

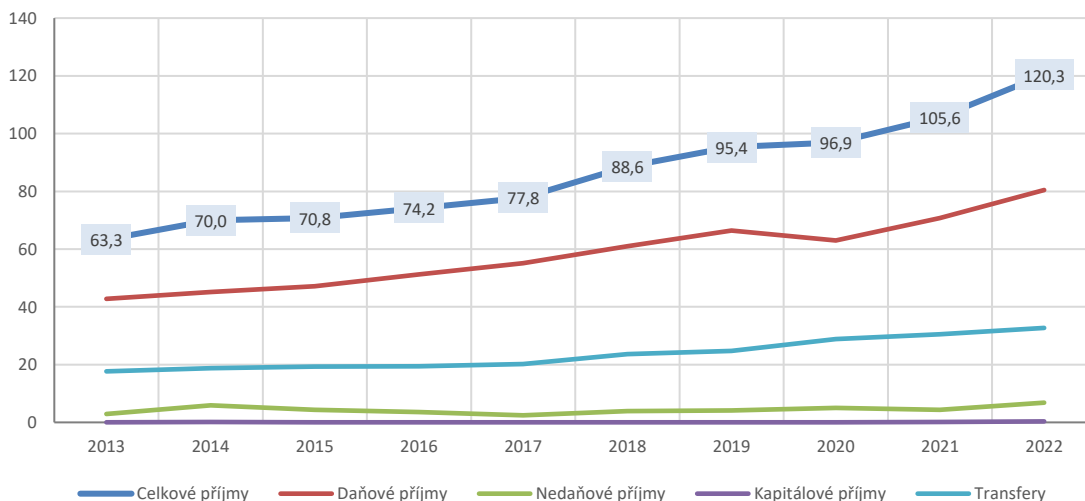
Rozpočtové hospodaření hl. m. Prahy je v rámci výkaznictví sledováno jako rozpočet obce, a proto je zahrnuto do výše uvedených souhrnných výsledků hospodaření obecních rozpočtů. Postavení hl. m. Prahy v rámci územních rozpočtů je však specifické, a to jak z hlediska systému veřejné správy (hlavní město vykonává jak státní správu, která podle zákona přísluší obcím, tak i státní správu, jejíž výkon zajišťují kraje), tak současně i z hlediska objemu peněžních prostředků, které procházejí jeho rozpočtem. **Příjmy hl. m. Prahy představují zhruba čtvrtinu celkových příjmů obecních rozpočtů** (v roce 2022 to bylo 27,2 %). V následující části jsou proto výsledky hospodaření hl. m. Prahy uvedeny samostatně.

3.3.1 Příjmy hl. m. Prahy

Celkové příjmy hl. m. Prahy zaznamenaly v celém období let 2013–2022 pravidelné meziroční nárůsty. V roce 2022 došlo k růstu o 13,9 %, tj. o 14,7 mld. Kč na **120,3 mld. Kč**. Po **očišťení o přímé náklady na vzdělávání** a dotace pro soukromé školy však jejich výše činí **97,8 mld. Kč**.

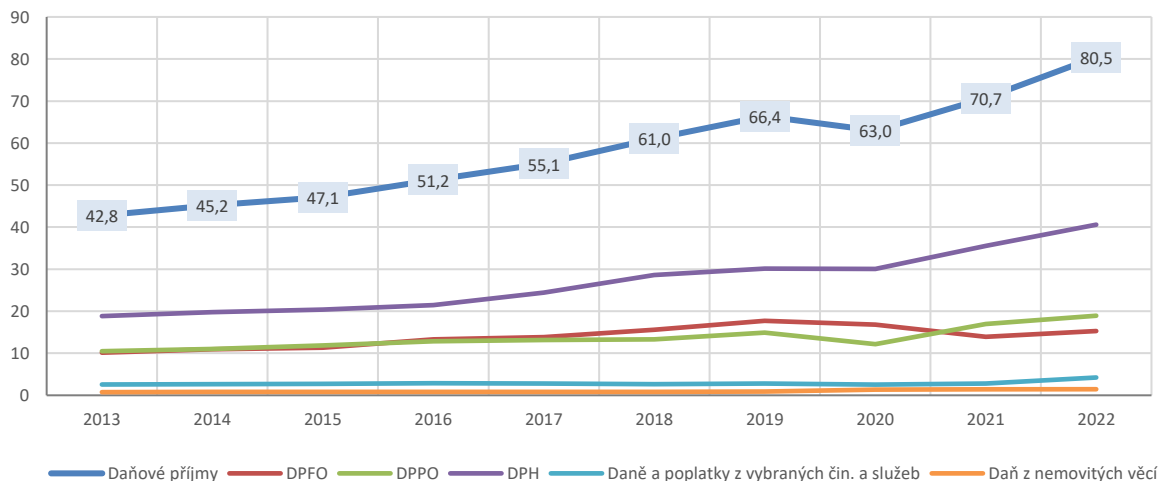
V roce 2022 došlo u inkasa **daňových příjmů** hl. m. Prahy k meziročnímu **růstu o 13,8 %**, tj. o 9,8 mld. Kč na 80,5 mld. Kč, u **transferů o 7,4 %**, tj. o 2,3 mld. Kč na 32,7 mld. Kč, u **nedaňových příjmů o 57 %**, respektive o 2,5 mld. Kč, a **kapitálových příjmů o 203,8 %** na **0,2 mld. Kč**. Nedaňové a kapitálové příjmy však i v součtu v roce 2022 představovaly pouze 16,8 % z celkových příjmů hl. m. Prahy. Mezi roky 2013–2022 tento podíl značně kolísal, přičemž nejnižší byl v roce 2014 (11,5 %) a naopak nejvyšší v roce 2017 (31,2 %).

Graf č. 29: Struktura příjmů hl. m. Prahy v letech 2013–2022 (mld. Kč)

V případě struktury **daňových příjmů města**, které tvoří **66,9 % celkových příjmů**, představuje nejvýznamnější část **inkaso daně z přidané hodnoty**, které dosáhlo **40,6 mld. Kč** (meziročně o 14,2 %, tj. o 5 mld. Kč více), dále následuje inkaso **daní z příjmů právnických osob** ve výši **18,9 mld. Kč** (meziroční růst o 11,4 %, tj. o 1,9 mld. Kč) a inkaso **daní z příjmů fyzických osob** ve výši **15,3 mld. Kč** (meziročně o 9,7 %, tj. o 1,4 mld. Kč více). Výše inkasa daní z příjmů fyzických osob však stále nedosahuje hodnot mezi roky 2018–2020, kdy jeho pokles byl způsoben především **zrušením institutu superhrubé mzdy** a také **výplatou kompenzačního bonusu podnikatelům z roku 2021**. Daně a poplatky z vybraných činností a služeb a daň z nemovitých věcí tvoří pouze zlomkovou část daňových příjmů, které v součtu činí 5,7 mld. Kč a meziročně se zvýšily o 1,4 mld. Kč, respektive o 33,9 %.

Graf č. 30: Struktura daňových příjmů hl. m. Prahy v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Výše **nedaňových a kapitálových příjmů** představuje pro hl. m. Prahu, i přes meziroční zvýšení o 60,7 %, tj. o 2,7 mld. Kč, **minoritní část příjmů** v souhrnné výši **7,2 mld. Kč**. U nedaňových příjmů lze zmínit jako nejvýznamnější příjmy z finančního majetku ve výši 4,6 mld. Kč (meziročně o 179,9 %, tj. o 2,9 mld. Kč více).

V případě transferů přijatých městem došlo v roce 2022 k růstu o 2,3 mld. Kč, tj. o 7,4 % na 32,7 mld. Kč. **Nárůst přijatých transferů** byl vykázan jak u **neinvestičních transferů**, které činily **31,4 mld. Kč** (meziročně o 6,1 %, tj. o 1,8 mld. Kč více), tak i v **části investičních transferů**, které se meziročně zvýšily o 0,5 mld. Kč, tj. o 53,5 % na **1,3 mld. Kč**.

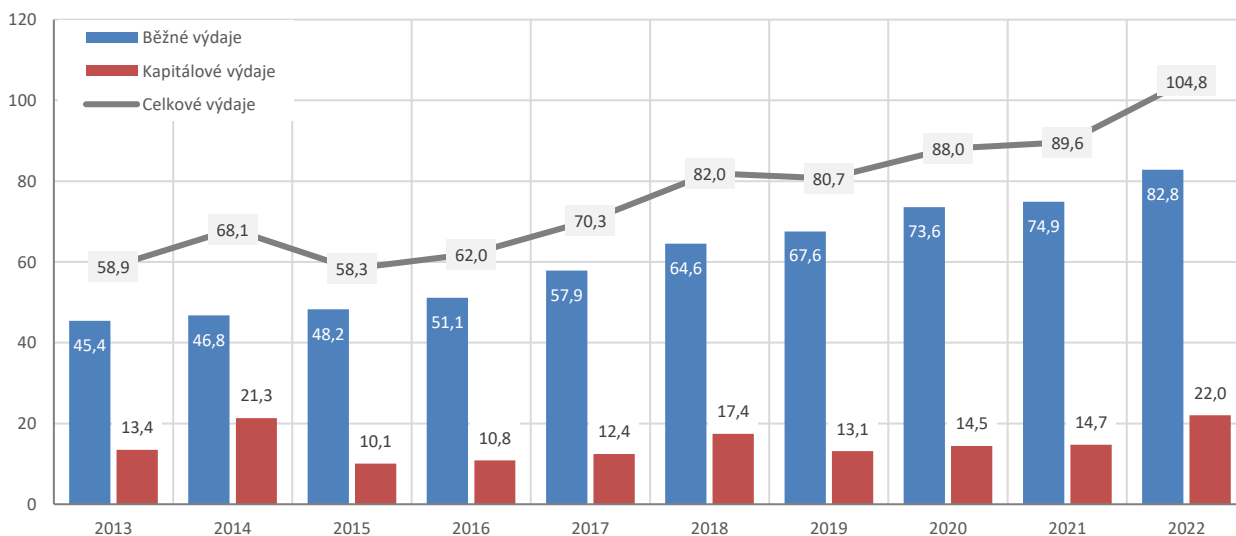
U **neinvestičních přijatých transferů** se jednalo především o **peněžní prostředky z rozpočtu kapitoly MŠMT** ve výši **23,3 mld. Kč** (meziroční růst o 7,5 %, tj. o 1,6 mld. Kč), které z naprosté většiny tvořily přímé náklady na vzdělávání ve výši 19,4 mld. Kč (meziročně o 4,5 %, tj. o 0,8 mld. Kč více). Dále je možné zmínit peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu kapitoly **MPSV** ve výši **2,2 mld. Kč** (meziročně o 9,1 %, tj. o 0,2 mld. Kč méně).

Investiční transfery přijalo hl. m. Praha především z rozpočtu **kapitoly MMR** ve výši **0,7 mld. Kč** (o 87,6 %, tj. o 0,3 mld. Kč více) a z rozpočtu **Státního fondu dopravní infrastruktury** ve výši **0,5 mld. Kč** (o 27,7 %, tj. o 0,1 mld. Kč více).

3.3.2 Výdaje hl. m. Prahy

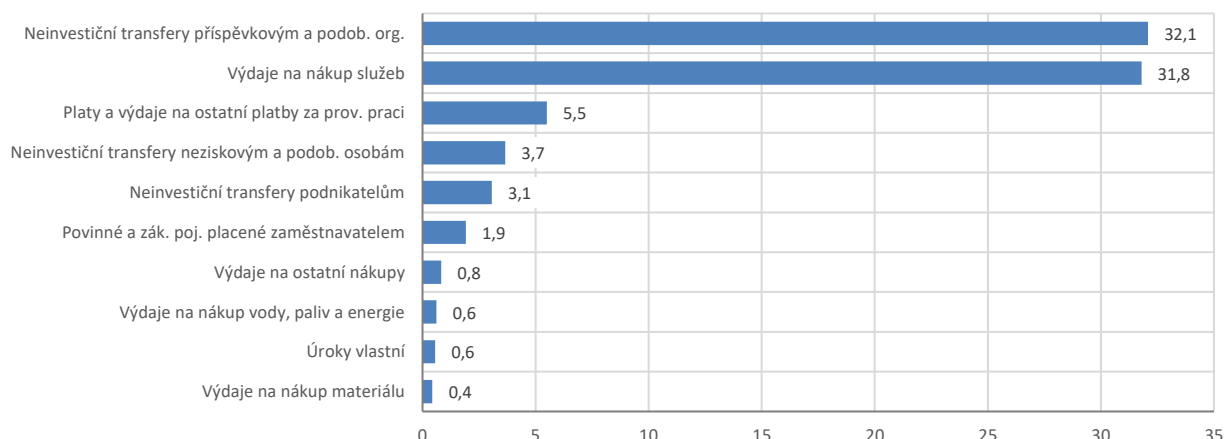
Celkové výdaje hl. m. Prahy se meziročně **zvýšily o 16,9 %**, tj. o 15,2 mld. Kč na **104,8 mld. Kč**. Na tomto zvýšení se podílely jak **běžné výdaje**, které se meziročně **zvýšily o 10,5 %**, tj. o 7,9 mld. Kč na **82,8 mld. Kč**, tak i **kapitálové výdaje**, jejichž zvýšení bylo o 49,6 %, tj. o 7,3 mld. Kč na **22 mld. Kč**.

Graf č. 31: Struktura výdajů hl. m. Prahy v letech 2013–2022 (mld. Kč)

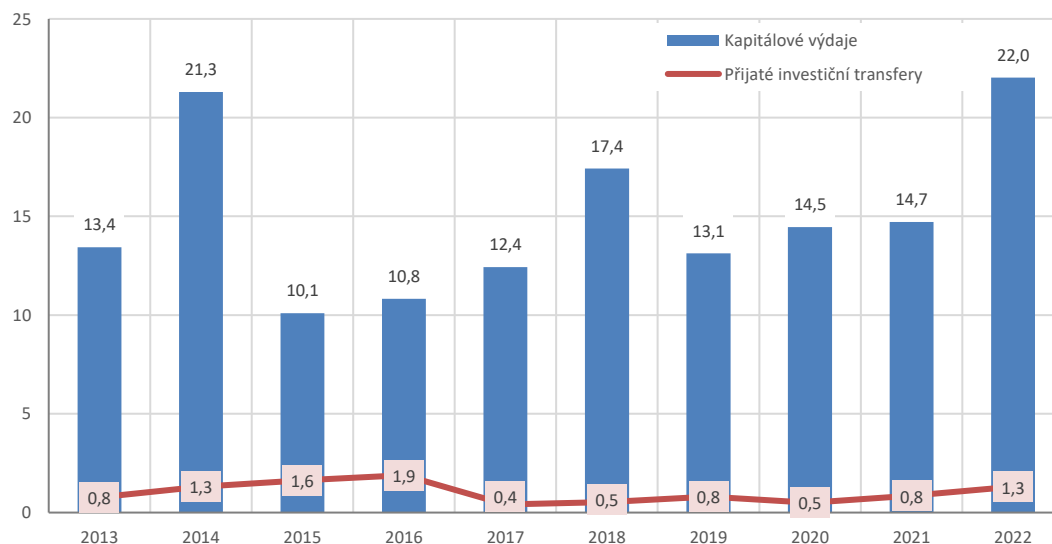
Struktura **běžných výdajů** hl. m. Prahy, které **představují 79 %** z celkových výdajů, je ovlivněna především **neinvestičními transfery PO**, které činily **32,1 mld. Kč** (meziroční růst o 5,9 %, tj. o 1,8 mld. Kč). Jednalo se hlavně o organizace působící v oblasti školství, kam směřovalo 76,2 % zmíněných peněžních prostředků. Následně výrazný podíl peněžních prostředků se týkal neinvestičních transferů PO v oblasti sociálních služeb, které obdržely 9,8 % zmíněných transferů. Dále byly běžné výdaje vynakládány na nákup služeb ve výši 31,8 mld. Kč (meziročně o 201,8 %, tj. o 21,3 mld. Kč více). Výrazný meziroční nárůst výdajů na nákup služeb **je způsoben především výdaji v souvislosti s pomocí Ukrajíně a jejímu obyvatelstvu**, respektive platbám za jejich ubytování na území České republiky. Značná část těchto výdajů byla a v roce 2023 bude proplacena ze státního rozpočtu.

Graf č. 32: Struktura běžných výdajů hl. m. Prahy v roce 2022 (mld. Kč)

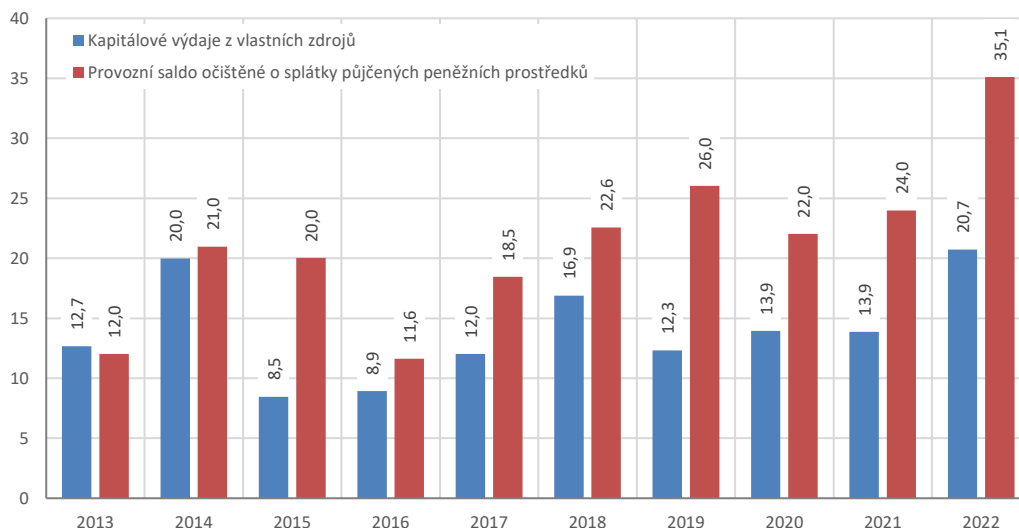
V případě kapitálových výdajů hl. m. Praha **není téměř vůbec závislá na přijatých investičních transferech**, neboť jejich **podíl na kapitálových výdajích** je od roku 2017 **minimální**, což značí schopnost města financovat své investice ze svých zdrojů, které však hl. m. Praha v dostatečné míře nerealizuje.

Graf č. 33: Kapitálové výdaje a investiční přijaté transfery hl. m. Prahou v letech 2013–2022 (mld. Kč)

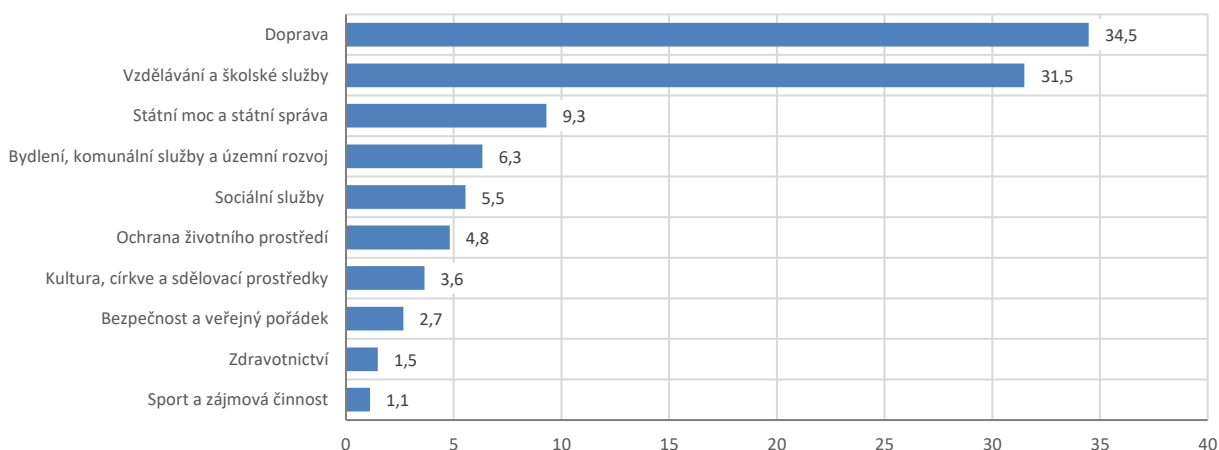
Hl. m. Praha svůj **investiční potenciál** od roku 2014 **ani jednou plně nevyužilo, což vedlo ke každoročnímu významnému nárůstu úspor**. Při nevyužívání investičního potenciálu města a při růstu inflace dochází ke snižování reálné hodnoty úspor a prodražování stavebních prací. S ohledem na nízké úrokové míry v minulosti, které v současné době dosahují výrazně vyšších hodnot než v letech minulých, zároveň dochází k prodražování dluhové služby. Město by se při své finanční stabilitě nemělo obávat vyššího zadlužení a realizovat i jiné investice, než „šetřit“ na plánované investice do dopravy. Tímto se budoucí investice jenom prodraží. V roce 2022 byl však vykázán růst investic především v oblastech silniční dopravy, komunálních služeb nebo kultury.

Graf č. 34: Vyžití investičního potenciálu hl. m. Prahy v letech 2013–2022 (mld. Kč)

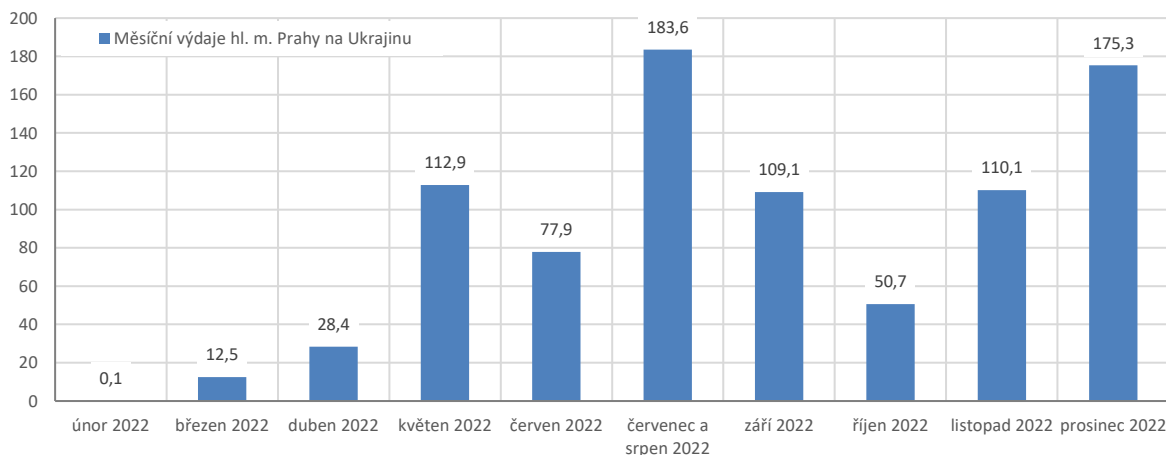
Celkové výdaje hl. m. Prahy směřovaly především **do odvětví dopravy** ve výši **34,5 mld. Kč** (o 25,6 %, tj. o 7 mld. Kč více), **vzdělávání** ve výši **31,5 mld. Kč** (o 10,6 %, tj. o 3 mld. Kč více), nebo **státní moci a státní správy** ve výši **9,3 mld. Kč** (o 4,4 %, respektive o 0,4 mld. Kč více). Především u **výdajů do oblasti vzdělávání** je však třeba uvést, že většina výdajů města byla **dotovaná z transferů přijatých z kapitoly MŠMT** v celkové výši 23,3 mld. Kč (o 7,6 %, tj. o 1,6 mld. Kč více). Největší část tvořily peněžní prostředky určené na přímé náklady na vzdělávání ve výši 19,4 mld. Kč (o 4,5 %, tj. o 1,9 mld. Kč více).

Graf č. 35: Nejvýznamnější odvětvové výdaje hl. m. Prahy v roce 2022 (mld. Kč)

Hl. m. Praha v roce 2022 realizovalo **v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině výdaje** v celkové výši **860,6 mil. Kč**. Výdaje hl. m. Prahy tak činily **52,2 % celkových výdajů obcí v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu**. Vývoj jednotlivých měsíčních výdajů hl. m. Prahy jsou zobrazeny v níže uvedeném grafu. Obdobně jako u krajů a jiných obcí bude i hl. m. Praze proplacena ze státního rozpočtu značná část výdajů v souvislosti s ubytováním uprchlíků a provozem Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině. V roce 2022 byly hl. m. Praze proplaceny žádosti o proplacení výdajů v souvislosti s pomocí ukrajinským uprchlíkům v celkové výši 0,2 mld. Kč, přičemž další peněžní prostředky budou městu zaslány v průběhu roku 2023.

Graf č. 36: Měsíční výdaje hl. m. Prahy v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu v roce 2022 (mil. Kč)

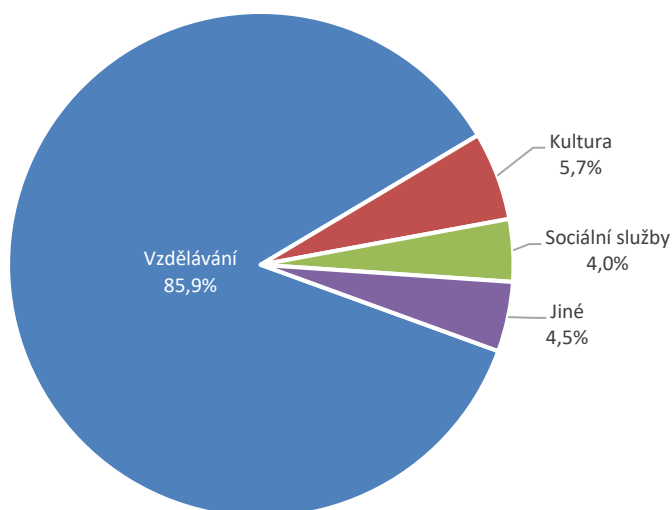

3.4 Příspěvkové organizace zřizované obcemi (vč. hl. m. Prahy)

Ke konci uplynulého roku bylo evidováno celkem **8 344** PO, jejichž zřizovateli byly obce, včetně hl. m. Prahy a jeho městských částí, kdy se jejich počet meziročně zvýšil o 4 PO. Z údajů o výsledcích hospodaření PO vyplývá, že 91,4 % organizací ukončilo své hospodaření s kladným nebo vyrovnaným výsledkem (v roce 2021 hospodařilo s vyrovnaným nebo kladným výsledkem hospodaření 92,8 %).

Z hlediska odvětvového členění působilo **85,9 %** PO v oblasti **vzdělávání** (předškolní zařízení, základní školy, školní stravování a základní umělecké školy). V oblasti **kultury** působilo přibližně **5,7 %** z celkového počtu PO (zde se jedná především o zařízení pro zájmovou činnost v kultuře, knihovnické činnosti a činnosti muzeí a galerií). V oblasti **sociálních věcí** působila zhruba **4 %** PO (domovy pro seniory a domovy pro osoby se zdravotním postižením, centra sociálních služeb, zajišťování osobní asistence a pečovatelské služby a sociální poradenství). Větší počty PO působily dále i v oblasti rekreačních a sportovních služeb, rozvoje bydlení, odstraňování odpadů. Odvětvová struktura PO zůstává dlouhodobě stabilní.

Graf č. 37: Oblasti působnosti příspěvkových organizací zřízených obcemi v roce 2022

4 Stav na bankovních účtech a zadluženost

Územní rozpočty včetně zřízených PO⁷ vykázaly ke konci roku 2022 dluh⁸ ve výši **98,4 mld. Kč**, což je o 2,5 % (o 2,4 mld. Kč) více než v roce předchozím. Dluh vzrostl na úrovni obcí (o 2,2 %, tj. o 1,6 mld. Kč), krajů (o 2,2 %, tj. o 556,3 mil. Kč) i dobrovolných svazků obcí (o 15,1 %, tj. o 260,4 mil. Kč).

Ke konci roku 2022 **stav peněžních prostředků** na bankovních účtech⁹ **převýšil hodnotu celkového dluhu** územních rozpočtů **o 306,8 mld. Kč**, tj. **více než čtyřnásobně (4,1 krát)**.

Tabulka č. 4: Stav na bankovních účtech a stav dluhu územních rozpočtů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stav na účtech celkem	139,4	153,4	159,4	212,1	248,8	258,9	299,2	320,1	367,5	405,2
Dluh celkem	121,6	119,1	116,3	95,6	90,8	91,2	90,9	94,4	96,1	98,4
Rozdíl	17,8	34,3	43,1	116,5	158,0	167,7	208,3	225,7	271,4	306,8

Stav peněžních prostředků na bankovních účtech obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí (dále jen „DSO“) a na účtech PO zřízených kraji a obcemi dosáhl ke konci roku 2022 v souhrnu **405,2 mld. Kč**, **meziročně se zvýšil o 37,7 mld. Kč** (o 10,2 %), jak je patrné z níže přiložené tabulky a grafu.

Tabulka č. 5: Stav na bankovních účtech územních rozpočtů v letech 2013–2022 dle úrovní (mld. Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kraje	14,6	17,4	16,5	24,3	30,8	30,5	35,5	32,5	41,7	48,0
PO zřízované kraji	11,4	11,6	11,3	11,9	14,3	16,0	17,5	19,6	22,4	23,2
Obce	95,0	104,3	111,6	153,3	176,4	183,1	210,9	230,0	262,2	290,1
PO zřízované obcemi	16,1	17,8	18,2	20,2	25,0	26,9	32,7	35,6	38,7	41,4
DSO	1,8	1,5	1,5	2,0	2,1	2,3	2,5	2,2	2,5	2,5
RRRS	0,6	0,8	0,3	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	-
Celkem	139,4	153,4	159,4	212,1	248,8	258,9	299,2	320,1	367,5	405,2

Při pohledu na vývoj stavu na bankovních účtech dle jednotlivých úrovní je patrné, že k 31. 12. 2022 došlo ve srovnání s předchozím rokem k růstu zůstatků u všech úrovní územních rozpočtů.

K nejvýraznějšímu růstu stavu na bankovních účtech v absolutním vyjádření došlo u obcí (o 10,6 %, tj. o 27,9 mld. Kč) a krajů (o 15,1 %, tj. o 6,3 mld. Kč). Přičemž růst byl vykázan také u PO obcí (o 7 %, tj. o 2,7 mld. Kč) a PO krajů (o 3,7 %, tj. o 0,8 mld. Kč). U DSO došlo k růstu peněžních prostředků o 11,8 mil. Kč (tj. o 0,5 %).

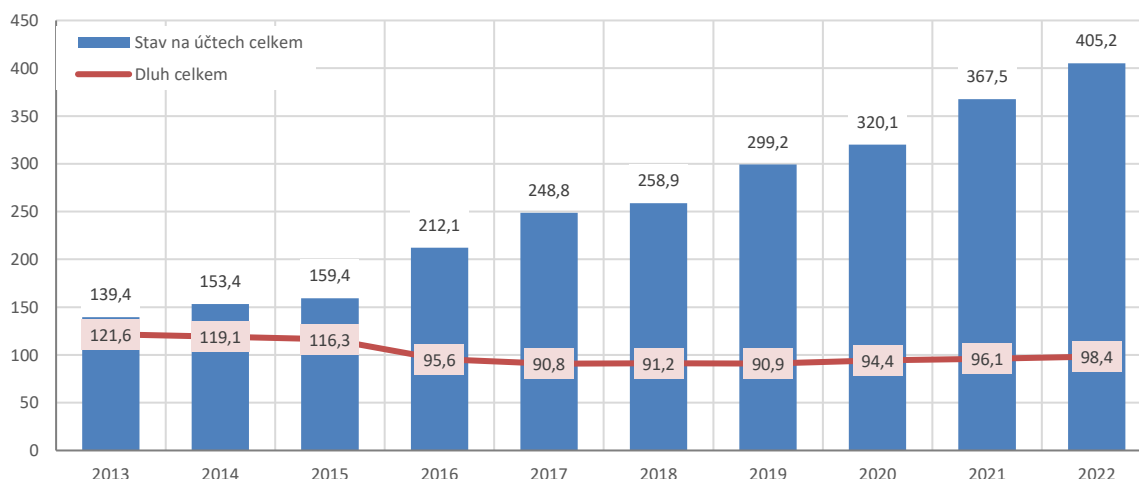
Stav na bankovních účtech hl. m. Prahy (bez PO), které je ve výše uvedené tabulce zařazeno mezi obce, činil k 31. 12. 2022 celkem 112,2 mld. Kč. Stav na účtech PO Magistrátu hl. m. Prahy a PO městských částí hl. m. Prahy činil 11,5 mld. Kč.

⁷ Čerpáno z dat předaných do CSÚIS ke dni 6. 3. 2023.

⁸ Do údajů o dluhu jsou od 1. 1. 2010 zahrnovány přijaté úvěry a zápůjčky, přijaté návratné finanční výpomoci, vydané dluhopisy, eskontované směnky, směnky k úhradě, závazky z ručení a ostatní dlouhodobé závazky. Konkrétně se jedná o syntetické účty 281, 282, 283, 289, 322, 326, 362, 451, 452, 453, 456, 457 a 459.

⁹ Zahrnutý termínované vklady, bankovní účty, pokladna a peníze na cestě. Konkrétně jsou zahrnuty syntetické účty 068, 231, 236, 241, 244, 261, 262. V případě příspěvkových organizací se jedná o syntetické účty 068, 241, 243, 244, 261, 262.

Graf č. 38: Dluh a stav peněžních prostředků na bankovních účtech za územní rozpočty celkem v letech 2013–2022 (mld. Kč)

V únoru roku 2022 došlo k významnému zhoršení likvidity Sberbank CZ, a.s. v souvislosti s významným odlivem klientů a jejich vkladů vlivem eskalace rusko-ukrajinského konfliktu. V návaznosti na tuto skutečnost Česká národní banka vydala dne 28. 2. 2022 předběžné opatření, kterým bance zamezila nakládání s aktivy a pasivy, včetně poskytování nových úvěrů a přijímání vkladů a zahájila kroky směřující k odejmutí povolení společnosti SberBank CZ, a.s. působit jako banka. K **31. 12. 2022** vykázaly územní rozpočty¹⁰ pohledávky vůči SberBank CZ, a.s. v celkové výši **6,5 mld. Kč**. Pohledávky obcí představovaly **3,2 mld. Kč** a největší zastoupení mělo město Brno (348,2 mil. Kč), hl. m. Praha (323,5 mil. Kč), město Plzeň (245,9 mil. Kč) nebo město Ostrava (216 mil. Kč). V případě PO zřízených obcemi se jednalo o pohledávky v celkové výši 26 mil. Kč. **Kraje** vykázaly ke konci roku 2022 pohledávky v celkové výši **3,3 mld. Kč**, kdy největší část tvořily pohledávky Kraje Vysočiny (2,5 mld. Kč), Moravskoslezského kraje (370,5 mil. Kč), Jihomoravského kraje (162,2 mil. Kč) nebo Plzeňského kraje (159 mil. Kč). PO zřízené kraji vykázaly pohledávky ve výši 265,7 mil. Kč.

V této souvislosti **Ministerstvo financí** (dále jen „MF“) **vyplatilo obcím**, které měly vážné problémy s likviditou v souvislosti s nedostupností jejich peněžních prostředků na účtech zřízených u Sberbank CZ, a.s., **mimořádnou jednorázovou zálohu příspěvku na výkon státní správy** ve výši částky příspěvku do konce roku 2022, tedy **103,9 mil. Kč**. Jednalo se o 28 obcí, které byly vytipované Sdružením místních samospráv ČR a Svazem měst a obcí, nebo se na MF obrátily samy. Dále byla vyplacena **mimořádná záloha příspěvku na výkon státní správy Kraje Vysočina**, který ji obdržel v květnu roku 2022 ve výši **70 mil. Kč**.

Obce včetně jimi zřizovaných PO vykázaly ke konci roku 2022 celkový dluh ve výši **71,1 mld. Kč**. Proti předchozímu roku se jedná o **nárůst o 2,2 % (tj. o 1,6 mld. Kč)**. V celkovém objemu dluhu obcí jsou zahrnuty přijaté bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, vč. zápůjček ze státních fondů.

Tabulka č. 6: Souhrnné údaje o dluhu obcí ČR v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Úvěry	68,8	67,7	66,1	51,5	49,5	49,4	50,1	51,9	57,3	59,7
Komunální dluhopisy	15,0	11,8	10,7	10,7	10,4	10,1	10,1	10,2	5,0	4,8
Přijaté návratné finanční	8,4	9,4	10,1	9,7	9,1	9,1	9,8	9,0	7,2	6,6
Celkem	92,2	88,9	86,9	71,9	69,0	68,6	70,0	71,1	69,6	71,1

Ve struktuře dluhu obcí mají dlouhodobě největší váhu přijaté úvěry, jejichž podíl ke konci roku 2022 činil 84,0 %, podíl emitovaných komunálních dluhopisů činil 6,8 % a zbývající část dluhu obcí (9,2 %) tvořily přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy. Ve srovnání s rokem 2021 se dluh zvýšil na položce úvěrů o 4,2 %, tj. o 2,4 mld. Kč, na položce komunálních dluhopisů došlo k mírnému poklesu o 0,2 mld. Kč a na položce přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů došlo k poklesu o 0,6 mld. Kč.

¹⁰ Data získány z Pomocného analytického přehledu, který předávají kraje, obce nad 3000 obyvatel a příspěvkové organizace s hodnotou aktiv vyšší než 100 mil. Kč.

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly podobně jako v minulých letech směřovány zejména na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury, na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z rozpočtů fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto peněžní prostředky rovněž použily na rekonstrukce školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti.

Vedoucí postavení v poskytování úvěrů si stále udržují Česká spořitelna, a.s., Komerční banka, a.s. a Československá obchodní banka, a.s. V poskytování úvěrů a zápůjček jsou aktivní i další právnické osoby, včetně obcí. Zhruba pro polovinu poskytnutých úvěrů a zápůjček jejich poskytovatelé nevyžadovali ručení. Pokud bylo ručení vyžadováno, nejčastěji šlo o ručení směnkou, majetkem obce nebo budoucími příjmy rozpočtu obce.

V roce 2022 si obce z republikového pohledu půjčovaly peněžní prostředky s pevně sjednanou úrokovou sazbou v mediánové výši 1,91 %, v předchozím roce činila 1,64 %.

Dluh z titulu vydaných **komunálních dluhopisů** vykazovalo ke konci roku 2022 pouze hl. m. Praha (ve výši 4,8 mld. Kč).

Obce také přijaly **zápůjčky** z rozpočtu Státního fondu podpory investic ve výši 148,4 mil. Kč a z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ve výši 62,5 mil. Kč.

V roce 2022 vykázalo dluh 3 167 obcí z celkového počtu 6 254 obcí, což je 50,6 % obcí. Počet obcí, které vykázaly v posledních letech dluh, zůstává v zásadě stabilní. Meziročně došlo k poklesu o 91 obcí.

Bez zahrnutí čtyř největších měst (tj. hl. m. Praha, Brno, Ostrava a Plzeň) činí dluh ostatních obcí celkem 49,3 mld. Kč. U obcí bez těchto největších měst došlo k meziročnímu nárůstu celkového dluhu 2,2 %, respektive o 2,2 mld. Kč, jak je patrné z níže přiložené tabulky.

Tabulka č. 7: Podíl dluhu hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně na celkovém dluhu obcí (mld. Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dluh obcí celkem - v tom:	92,2	88,9	86,9	71,9	69,0	68,6	70,0	71,1	69,6	71,1
obce bez 4 největších měst	43,0	43,6	43,1	38,6	37,9	38,9	41,4	43,3	47,1	49,3
dluh 4 největších měst	49,2	45,3	43,8	33,3	31,1	29,7	28,6	27,8	22,5	21,8
% podíl 4 největších měst na celk. dluhu	53,4	51,0	50,4	46,3	45,1	43,3	40,9	39,1	32,3	30,7

Celková výše dluhu hl. m. Prahy včetně PO Magistrátu hl. města Prahy a PO městských částí dosáhla **13,4 mld. Kč**. Podíl dluhu hl. m. Prahy na celkovém dluhu obcí činil 18,8 %.

Dluh PO zřízených obcemi včetně PO zřízených městskými částmi hl. m. Prahy dosáhl ke konci roku 2022 výše **1,1 mld. Kč**. Z celkového počtu 8 344 PO vykazovalo dluh 392 PO, tj. 4,7 %, které z hlediska klasifikace ekonomických činností (NACE) působilo nejvíce v oblasti předškolního a základního vzdělávání.

DSO vykázaly dluh ve výši **2 mld. Kč**, což je o 260,4 mil. Kč (o 15,1 %) více než předchozí rok. DSO využívají získané peněžní prostředky především na rozvoj a obnovu místní infrastruktury (vodovody a kanalizace), odpadové hospodářství a na projekty zvyšující atraktivitu jejich území.

Kraje včetně jimi zřízených PO vykázaly ke konci roku 2022 dluh v celkové výši **25,3 mld. Kč**. Meziročně hodnota dluhu vzrostla o 2,2 %, tedy o 0,5 mld. Kč. Na položce úvěrů byl vykázán meziroční nárůst dluhu o 0,1 mld. Kč; podíl úvěrů na celkovém dluhu krajů dosáhl 77,1 %. Kraje ani v roce 2022 neemitovaly komunální dluhopisy.

Tabulka č. 8: Souhrnné údaje o dluhu krajů ČR v letech 2013–2022 (mld. Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Úvěry	23,5	24,4	24,3	18,6	16,7	16,8	16,1	18,3	19,4	19,5
Přijaté návratné finanční	3,3	3,2	2,1	2,7	3,0	4,0	3,2	3,5	5,4	5,8
Celkem	26,8	27,6	26,4	21,3	19,7	20,8	19,3	21,8	24,8	25,3

Dluh PO zřízených kraji (z 1831 PO vykazuje dluh 280 PO, tj. 15,3 %) dosáhl ke konci roku 2022 výše **4,7 mld. Kč**. V rámci PO zřizovaných kraji vykazující dluh působilo z hlediska klasifikace ekonomických činností (NACE) nejvíce PO v oblasti středního všeobecného a odborného vzdělávání.

Graf č. 39: Dluh obcí a krajů v letech 2013–2022 (mld. Kč)

